

Η μελέτη εκπονήθηκε από το Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων (Ι.ΔΙ.Σ.) του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

Συγγραφείς:

- Μαρία -Ντανιέλλα Μαρούδα, Επίκουρη Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου Παντείου Πανεπιστημίου, Μέλος Επιτροπής Πολιτογράφησης Αποκεντρωμένης διοίκησης Κρήτης.
- Μαρία Ρωσσίδη, υπ.διδ. Παντείου Πανεπιστημίου.
- Ελένη Κουτσοουράκη, Υποψήφια Διδάκτωρ Νομικής Université ParisII, PanthéonAssas – Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Βασιλική Σαράντη, Νομικός ΜΔΕ.

Συμβολή στη μετάφραση: Μαριέττα Σιμεγιάτου.

Οι συγγραφείς θα ήθελαν να ευχαριστήσουν για τα πολύτιμα σχόλια και τις παρατηρήσεις τους τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης Κυρίες Αγόρω-Ελισάβετ Λαζάρου, Αικατερίνη Χαροκόπου και Αθηνά Μπαλοπούλου.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες για την υποστήριξη τους, οφείλονται και στα στελέχη της Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών και ιδιαιτέρως στον Προϊστάμενο του τμήματος Μεταναστευτικής Πολιτικής Κύριο Μιχάλη Κοσμίδη και τη Κυρία Ελένη Σιώπη.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ) θεσπίστηκε το 2003, αρχικά ως προπαρασκευαστική δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχοντας σκοπό την παροχή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη-μέλη αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκρίσιμων, επικαιροποιημένων και ενημερωμένων δεδομένων για τη μετανάστευση και το άσυλο, ώστε να στηριχτεί η χάραξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατ' επέκταση των οικείων εθνικών πολιτικών στους τομείς αυτούς. Ακολουθώντας, το Συμβούλιο της ΕΕ, το 2008, με την υπ' αριθμ. 381/2008/ΕΚ Απόφαση, ίδρυσε το ΕΔΜ, ως μόνιμη πλέον δομή, η οποία θα λειτουργεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τη συμμετοχή των κ-μ με σκοπό την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το EMN και τις εργασίες του, μπορεί να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα <http://emn.intrasoft-intl.com/html/index.html> ή στον ελληνικό ιστότοπο <http://emn.ypes.gr>

Στοιχεία επικοινωνίας με το Ελληνικό Σημείο Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης:

Υπουργείο Εσωτερικών

Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής

Γενική Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής

Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής

Τμήμα Μεταναστευτικής Πολιτικής

Ευαγγελιστρίας 2

105 63 Αθήνα

Τηλ 213 136 1308

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: emn@ypes.gr

© 2014, Υπουργείο Εσωτερικών. Όλα τα δικαιώματα κατοχυρωμένα.

Αυτή η μελέτη πραγματοποιήθηκε με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Υπουργείου Εσωτερικών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης. Τα περιεχόμενα της έρευνας αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συγγραφέα. Σε καμία περίπτωση η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Εσωτερικών δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται από τρίτους.

ΕΔΜ ΜΕΛΕΤΗ 2014

Πολιτικές, πρακτικές και στοιχεία για ασυνόδευτους ανηλίκους το 2014

Περίληψη (Συνθετική έκθεση)

Περίληψη (μέχρι τρεις σελίδες)

Περίληψη της Συνθετικής Έκθεσης: Θα αποτελέσει τη βάση μιας Ενημερωτικής Έκθεσης του ΕΔΜ, με ακροατήριο-στόχο τους φορείς χάραξης Ευρωπαϊκής και Εθνικής πολιτικής. Η περίληψη/συνθετική έκθεση θα ετοιμαστεί από τον πάροχο υπηρεσιών του ΕΔΜ (ICF International – Odysseus Network).

Ενημερωτικό Δελτίο (Εθνική Συνεισφορά)

Εθνική συνεισφορά (μόνο μία σελίδα)

Επισκόπηση της Εθνικής Συνεισφοράς – εισαγωγή της μελέτης και επισήμανση των κυριότερων γεγονότων και στοιχείων από όλα τα τμήματα της εστιασμένης μελέτης, με ιδιαίτερη έμφαση σε στοιχεία που ενδιαφέρουν για τη χάραξη (εθνικής) πολιτικής.

Παρακαλούμε να παράσχετε επίσης μία περίληψη των βασικών πορισμάτων των τμημάτων 1-6 κατωτέρω, ειδικά:

- Ποιες ήταν οι κυριότερες αλλαγές/βελτιώσεις στην πολιτική του κράτους μέλους σας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, με ιδιαίτερη έμφαση σε εξελίξεις από το 2009 και μετά;
- Έχει αλλάξει το φαινόμενο; Έχουν ανακύψει/παραμείνει νέες προκλήσεις αναφορικά με την κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων στο κράτος μέλος σας;

Οι δύο μεγαλύτερες τομές στην ελληνική πολιτική ασύλου και μετανάστευσης από το 2009 και μετά ήταν η υιοθέτηση της νέας διαδικασίας ασύλου και η θέση σε ισχύ, από 1 Ιουνίου 2014, του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ν. 4251/2014 (ΦΕΚ Α' 80/1.4.2014)¹. Το εθνικό νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη διαδικασία ασύλου, που αποτελείται κυρίως από τον ν. 3907/2011, τα π.δ. 113/2013 και 141/2013 (μαζί με τα νομοθετήματα π.δ. 220/2007 και π.δ. 114/2010 που αφορά τον δευτεροβάθμιο έλεγχο των αποφάσεων της αστυνομίας κατά το μεταβατικό στάδιο) και έναν αριθμό υπουργικών αποφάσεων και εγκυκλίων, περιέχει ρητές διατάξεις για την προστασία των παιδιών, και δη των ασυνόδευτων ανηλίκων. Το εθνικό πλαίσιο προβλέπει με λεπτομέρεια τη διαδικασία πρώτης υποδοχής, τον διορισμό επιτρόπου, τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας, τη στέγαση, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη των ασυνόδευτων ανηλίκων. Από την άλλη πλευρά, ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης, που κωδικοποιεί τη μεταναστευτική νομοθεσία και αντικαθιστά τον μεταναστευτικό νόμο 3386/2005, περιλαμβάνει διατάξεις για συγκεκριμένες κατηγορίες παιδιών που δεν αιτούνται άσυλο, όπως είναι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και παράνομης διακίνησης μεταναστών (αρθ. 49-50).

Παρά τις εξελίξεις αυτές, η αποτελεσματική προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων αποτελεί ακόμη ζητούμενο. Τα ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η ελληνική διοίκηση μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- απαιτείται αύξηση των ανοιχτών δομών φιλοξενίας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Τα περισσότερα από

¹ Σε δημόσια διαβούλευση (από 5 έως 10.9.2014 στην ιστοσελίδα <http://www.opengov.gr/ypes/?p=2432>) εισηχθη και σχέδιο νόμου με τίτλο «Ρυθμίσεις μεταναστευτικής νομοθεσίας» που ενσωματώνει την ΚΥΑ 30651/2014 σχετικά με τη χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στον Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ως αρθ. 19^Α). Εκκρεμεί η κατ

τα υφιστάμενα κέντρα τα διαχειρίζονται ΜΚΟ που λαμβάνουν σχετική επιχορήγηση από το κράτος. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει πρωτίστως αυτές τις δομές φιλοξενίας, η χρηματοδότηση περικόπτεται, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατος οποιοσδήποτε μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και η υλοποίηση πολιτικών για την ομαλή ενσωμάτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων και την προετοιμασία τους για την ενηλικίωση. Οι ελλείψεις στις ανοιχτές δομές φιλοξενίας επηρεάζει αρνητικά και τη διαδικασία πρώτης υποδοχής, κατά τη διάρκεια της οποίας εντοπίζονται οι ευάλωτες ομάδες και παραπέμπονται οι σχετικές περιπτώσεις. Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), το 2013 έγιναν 1149 τοποθετήσεις σε 14 κέντρα φιλοξενίας, αλλά δεν υπάρχει κανένα κέντρο για παιδιά κάτω των 12 ετών.

- σε συνάρτηση με την ανωτέρω διαπίστωση, υπάρχει επείγουσα ανάγκη για δημιουργία δομών φιλοξενίας για ασυνόδευτα κορίτσια και για ασυνόδευτους ανηλίκους κάτω των 12 ετών, καθώς οι εν λόγω κατηγορίες είτε αργούν πάρα πολύ να τοποθετηθούν και παραμένουν σε κίνδυνο ή σε ακατάλληλα μέρη (π.χ. σε νοσοκομεία) είτε τοποθετούνται σε δομές εκτός δικτύου με τις δυσκολίες και τους κινδύνους που εξ αυτού προκύπτουν.

- πρέπει να ενισχυθεί και, κυρίως, να λειτουργήσει αποτελεσματικά ο θεσμός της επιτροπείας. Η υποστελέχωση και ο μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων που καλούνται να προστατεύσουν οι Εισαγγελίες καθυστερεί σημαντικά τον διορισμό μόνιμου επιτρόπου, μ' ότι αυτό συνεπάγεται για την εκπροσώπηση του ανηλίκου και την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων του. Από την άλλη πλευρά, η πρωτοφανής για τα δημογραφικά και δημοσιονομικά δεδομένα της Ελλάδας μεταναστευτική πίεση που καλείται να διαχειρισθεί η Ελλάδα για λογαριασμό και των υπολοίπων 27 κρατών μελών της Ε.Ε. και δη ο μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων καθιστά αδύνατη την άσκηση των καθηκόντων του προσωρινού επιτρόπου από τον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών και την αποτελεσματική λειτουργία του θεσμού της επιτροπείας για τα ασυνόδευτα ανήλικα. Σημειωτέον ότι με πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συστάθηκε ειδική Ομάδα Εργασίας με αντικείμενο την επαναξιολόγηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου που διέπει το καθεστώς επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Στην Ομάδα Εργασίας έχουν κληθεί να μετάσχουν εκπρόσωποι των συναρμόδιων Υπουργείων και φορέων (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής) και εκπρόσωποι της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και του Συνηγόρου του Παιδιού. Η Ομάδα Εργασίας αναμένεται να καταθέσει τις προτάσεις της εντός του 2014, οι οποίες συνοψίζονται στα εξής:

- η όσο το δυνατόν λεπτομερέστερη καταγραφή των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην Ελλάδα ή εντοπίζονται στην ελληνική επικράτεια, ως πρώτο βήμα για την κάλυψη των αναγκών τους.

- η χρήση εναλλακτικών της κράτησης μέτρων στην περίπτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων.

- η διασφάλιση της απρόσκοπτης πρόσβασης των ασυνόδευτων ανηλίκων στην εκπαίδευση, με τη δημιουργία τάξεων ενισχυτικής διδασκαλίας και την ομαλή ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα.

- η πρόσβαση των ανηλίκων στην επαγγελματική κατάρτιση, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή μετάβαση στην ενήλικη ζωή, η ενίσχυση της αυτόνομης διαβίωσής τους και, εντέλει, η αποτελεσματική ενσωμάτωση στην κοινωνική ζωή της χώρας. Ο μακρόπνοος σχεδιασμός για τους ασυνόδευτους ανηλίκους είναι ένα από τα βασικά ελλείμματα της υφιστάμενης πολιτικής και νομοθεσίας.

- αναφορικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους τα αιτήματα διεθνούς προστασίας των οποίων απορρίπτονται, συστήνεται η διευκόλυνση της παραπομπής τους στις αρμόδιες αρχές, έτσι ώστε να διερευνάται χωρίς επιπλέον γραφειοκρατική επιβάρυνση του ασυνόδευτου η δυνατότητα χορήγησης άδειας παραμονής με άλλη νομική βάση (π.χ. για ανθρωπιστικούς λόγους).

Βιβλιογραφία

Amnesty International, *Greece: Irregular migrants and asylum seekers routinely detained in substandard conditions*, July 2010, <http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR25/002/2010/en/07291fb2-dcb8-4393-9f13-2d2487368310/eur250022010en.pdf>

Γιατροί του Κόσμου, Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Δικαιώματα – υποχρεώσεις, Αθήνα, 2010

Δημητροπούλου, Γ., Παπαγεωργίου Ι., Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα. Μελέτη σχετικά με την αντιμετώπιση από την πολιτεία των αλλοδαπών ασυνόδευτων ανηλίκων που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα κατόπιν ανάθεσης από το γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας των Ην. Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα,

Απρίλιος 2008

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Έκθεση πεπραγμένων 2012

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ασυνόδευτοι ανήλικοι στα ελληνοτουρκικά σύνορα, Έβρος, Μάρτιος 2011-Μάρτιος 2012, Νομική Υπηρεσία-Μόνιμη Αποστολή ΕΣΠ στον Έβρο, Επιμ. Έκθεσης Α. Θεοδωροπούλου, Ορεστιάδα Έβρου 2012

ECRE, Asylum Information Database, National Country Report: Greece, December 2013

Human Rights Watch, Left to survive. Systematic failure to protect unaccompanied migrant children in Greece, 2008

Human Rights Watch, No refuge. Migrants in Greece, 2009

Human Rights Watch, Turned away. Summary returns of unaccompanied migrant children and adult asylum seekers from Italy to Greece, 2013

Human Rights Watch, *Updated Submission to the Committee on the Rights of the Child on Greece*, April 2012, <http://www.hrw.org/news/2012/04/25/human-rights-watches-updated-submission-committee-rights-child-greece>

Report of the Network of Greek NGOs on the implementation of the provisions of the Convention on the Rights of Child submitted to the Committee on the Rights of Child, April 2011, http://www.0-18.gr/downloads/NGOs%20Report%20GR_final%20-3.doc

Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική έκθεση: διοικητική κράτηση και απέλαση αλλοδαπών ανηλίκων, Οκτώβριος 2005

Συνήγορος του Πολίτη, Σύνοψη παρεμβάσεων 2004-2007 για θέματα ασυνόδευτων παιδιών, <http://www.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.asynodeutoi.30018>

UNHCR, Protecting children on the move. Addressing protection needs through reception, counseling and referral, and enhancing cooperation in Greece, Italy and France, July 2012

Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες - Γραφείο Ελλάδας, Επίκαιρα ζητήματα προσφυγικής προστασίας στην Ελλάδα, Ιούλιος 2013

Υποδοχή και φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων σε οκτώ κράτη της Ε.Ε. Συγκριτική μελέτη και προοπτικές εναρμόνισης, σύνθεση, Οκτώβριος 2010, i-RED, France Terre d'Asile, CIR, <http://www.france-terre-asile.org/childrenstudies>

Ιστοσελίδες

Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη - <http://www.mopocp.gov.gr/main.php>

Το Χαμόγελο του Παιδιού - www.xamogelo.gr

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης - www.ekka.org.gr

Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο

Νόμοι

3907/2011 ΦΕΚ Α' 7/26.1.2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ»

4251/2014 ΦΕΚ Α' 80/1.4.2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις»

Προεδρικά Διατάγματα

266/1999 ΦΕΚ Α' 217 « Διοικητική υπαγωγή και λειτουργία του υφισταμένου στο Λαύριο Αττικής Κέντρου Προσφύγων και κοινωνική προστασία των αναγνωρισμένων προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των παραμενόντων για ανθρωπιστικούς λόγους»

233/2003 ΦΕΚ Α' 204/28.8.2003 «Προστασία και αρωγή στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323^Α, 349, 351 ΚΑΙ 351^Α του Ποινικού Κώδικα, κατά το άρθρο 12 του Ν.3064/2002 (ΦΕΚ Α' 248)»

220/2007 ΦΕΚ Α' 251/13.11.2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας

2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα Κράτη-Μέλη» 114/2010 ΦΕΚ Α' 195/22.11.2010 «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας»

114/2010 ΦΕΚ Α' 195/22.11.2010 «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου «σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα» (L 326/13.12.2005).

113/2013 ΦΕΚ Α' 146/14.6.2013 «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ»

141/2013 ΦΕΚ Α' 226/21.10.2013 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιτύπωση)»

Υπουργικές Αποφάσεις

ΚΥΑ 7001/2/1454-η', ΦΕΚ Β' 26.1.2012 «Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Περιφερειακών Υπηρεσιών Πρώτης Υποδοχής»

ΥΑ Υ1.Γ.Π.οικ.92490, ΦΕΚ Β' 2745/29.10.2013 «Πρόγραμμα ιατρικού ελέγχου, ψυχοκοινωνικής διάγνωσης και υποστήριξης και παραπομπής των εισερχομένων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα υπηκόων τρίτων χωρών σε δομές πρώτης υποδοχής»

Νομολογία

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Rahimi/Ελλάδας, προσφ. αρ. 8687/08, αποφ. 5.3.2011

Άλλα

Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση ασύλου και μετανάστευσης (2013), http://www.minocp.gov.gr/images/stories//2013/executive_summary_council_dublin_greek.pdf

Υπ' αριθμ. πρωτ. 7017/4/15666/6.1.2013 έγγραφο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη απαντητικό σε ερώτηση Βουλευτών Μ. Ρεπούση και Γ. Πανούση

Ενότητα 1: Κίνητρα και περιστάσεις υπό τις οποίες οι ασυνόδευτοι ανήλικοι εισέρχονται στην Ε.Ε.

Αυτό το τμήμα της Συνθετικής Έκθεσης έχει στόχο να παράσχει μια επικαιροποιημένη επισκόπηση των κινήτρων κι των περιστάσεων υπό τις οποίες οι ασυνόδευτοι ανήλικοι εισέρχονται στην Ε.Ε. Αυτό το τμήμα, μαζί με τα τμήματα 2-6, έχει επίσης στόχο να παράσχει πληροφόρηση, στο μέτρο του δυνατού, για τις συνθήκες που μπορεί να συμβάλλουν στο να καταστήσουν ορισμένα κράτη μέλη πιο ελκυστικά για τους ασυνόδευτους ανηλίκους από άλλα.

Στην ερώτηση 1, από τα εθνικά σημεία επαφής του ΕΔΜ ζητείται να επισημάνουν ποια είναι τα ενλόγω κίνητρα και οι περιστάσεις στο κράτος μέλος τους και να παράσχουν περισσότερες πληροφορίες για να περιγράψουν την κατάσταση που επικρατεί. Στην ερώτηση 3 από τα ΕΣΕ του ΕΔΜ ζητείται ακόμη να αναφέρουν προγράμματα πρόληψης που το κράτος μέλος τους εφαρμόζει μαζί με τρίτες χώρες, προκειμένου να αντιμετωπίσει τα βαθύτερα αίτια της μετανάστευσης των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Ε1. Παρακαλούμε αναφέρατε ποια είναι τα κίνητρα και οι περιστάσεις υπό τις οποίες οι ασυνόδευτοι ανήλικοι εισέρχονται στο κράτος μέλος σας και δώστε περαιτέρω πληροφορίες (παρακαλούμε αναφέρατε υπάρχουσες εκθέσεις/μελέτες/άλλες πηγές αξιολόγησης ή βασιστείτε σε πληροφορίες που λαμβάνονται από τους ασυνόδευτους

ανηλίκους και/ή αρμόδιες αρχές). Πιθανά κίνητρα και περιστάσεις για την είσοδο των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ε.Ε. μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Διαφεύγουν από δίωξη ή σοβαρή βλάβη και αναζητούν προστασία (άσυλο)
- Οικογενειακή επανένωση (π.χ. για να επανενωθούν με μέλη οικογένειας που βρίσκονται ήδη στο κράτος μέλος, για να κάνουν αίτηση για άσυλο που ακολουθείται από οικογενειακή επανένωση)
- Για να επανενωθούν με μεταναστευτικές/κοινότητες της διασποράς
- Οικονομικοί και προγραμματικοί λόγοι (συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης)
- Διέλευση προς άλλο κράτος μέλος
- Θύματα εμπορίας ανθρώπων
- Διευκόλυνση της παράνομης εισόδου
- Άφιξη στα εξωτερικά σύνορα
- Ανεπαρκείς ιατρικές εγκαταστάσεις στη χώρα καταγωγής / ανεπαρκείς πόροι από τους γονείς για ιατρική περίθαλψη
- Εγκατάλειψη σε ένα κράτος μέλος (π.χ. γιατί οι γονείς έχουν γυρίσει πίσω / δεν μπορούν ή δεν αναλαμβάνουν τη φροντίδα του παιδιού τους στο κράτος μέλος)
- Δραπέτες/περιπλανώμενοι
- Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν γνωρίζουν γιατί εισήλθαν στο κράτος μέλος
- Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν είναι σε θέση να εξηγήσουν γιατί εισήλθαν στο κράτος μέλος (π.χ. λόγω του νεαρού της ηλικίας τους)
- Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι είναι απρόθυμοι να αναφέρουν τα κίνητρα και τις περιστάσεις υπό τις οποίες εισέρχονται σε ένα κράτος μέλος (π.χ. λόγω τραύματος)
- Άλλοι (παρακαλούμε συγκεκριμενοποιείστε)

Η μεγάλη πλειονότητα των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην ελληνική επικράτεια προέρχονται από χώρες στις οποίες μαίνονται ένοπλες συρράξεις και κατά συνέπεια είναι εν δυνάμει πρόσφυγες ή δικαιούχοι επικουρικής προστασίας. Για παράδειγμα, το 2009 εισήλθαν στην Ελλάδα 2.553 ασυνόδευτοι ανήλικοι από το Αφγανιστάν, αριθμός που κινήθηκε στα ίδια υψηλά επίπεδα και τα επόμενα έτη, με το 2011 να καταγράφονται 4.016 ασυνόδευτοι ανήλικοι από την εν λόγω χώρα. Επίσης, μετά την έκρηξη της βίας στη Συρία και την εκεί εμφύλια σύρραξη, εκτινάχθηκε ο αριθμός των Σύριων ασυνόδευτων ανηλίκων. Ενώ το 2011 είχαν καταγραφεί 216 παιδιά από τη Συρία, την επόμενη χρονιά (2012), ο αριθμός πολλαπλασιάστηκε φτάνοντας τους 1.519 ασυνόδευτους ανηλίκους. Τα εν λόγω στοιχεία προέρχονται από τα στατιστικά που παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας έκθεσης.

Εντούτοις, η μεγάλη πλειονότητα δεν υποβάλει αίτηση ασύλου. Για παράδειγμα, το 2011, από τους 4.016 Αφγανούς ασυνόδευτους ανηλίκους που εισήλθαν στην Ελλάδα, μόνο οι 13 υπέβαλαν αίτηση ασύλου. Ο εξαιρετικά χαμηλός αριθμός αιτούντων άσυλο ασυνόδευτων ανηλίκων δεν αναιρεί το γεγονός ότι αυτά τα παιδιά είναι πρωτίστως θύματα της βίας που προκαλούν οι κατά τόπους ένοπλες συρράξεις. Το γεγονός επίσης, ότι πολλοί εξ αυτών δεν κατέθεσαν αίτηση ασύλου οφείλεται είτε σε ελλιπή πληροφόρηση είτε στις ανεπάρκειες της διαδικασίας ασύλου πριν το 2013, έτος κατά το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία της η νέα πολιτική Υπηρεσία Ασύλου, ή τέλος στην κακομεταχείριση των ανηλίκων από τις ελληνικές αστυνομικές αρχές που τους απέτρεπε από την εμφάνισή τους ενώπιον της αστυνομίας για την κατάθεση αίτησης ασύλου, όπως άλλωστε έχει διαπιστωθεί και από το

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου² και εκθέσεις ΜΚΟ³.

Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ελληνικής Αστυνομίας, ο αριθμός των αιτήσεων, τις οποίες υποβάλλουν υπήκοοι τρίτων χωρών, ιδίως ασυνόδευτοι ανήλικοι είναι όντως μικρός σε σχέση με το γεγονός ότι η Ελλάδα αποτελεί τη βασική πηγή εισόδου μεταναστών. Το γεγονός της εφαρμογής του Δουβλίνου II⁴ και του Δουβλίνου III⁵ (κριτήριο πρώτης χώρας εισόδου, ως αρμοδίας να αποφανθεί επί του αιτήματος ασύλου, εφόσον το αίτημα έχει υποβληθεί, τόσο στην πρώτη χώρα εισόδου, όσο και σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ) εκτιμάται, ότι συνιστά έναν από τους βασικούς λόγους μη μαζικής υποβολής αιτημάτων διεθνούς προστασίας. Η συγκεκριμένη διαπίστωση / τοποθέτηση επαναλαμβάνεται από τις ελληνικές αστυνομικές αρχές, στο πλαίσιο συζητήσεων με τα άλλα κράτη μέλη.

Αυξημένος είναι και ο αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων αλβανικής καταγωγής που εισέρχονται στην Ελλάδα. Οι εν λόγω ροές συνιστούν πρωτίστως οικονομικούς μετανάστες, λαμβανομένου υπόψη ότι στην Ελλάδα υπάρχουν πλέον πάνω από 500.000 Αλβανοί μετανάστες⁶.

Ε2. Παρακαλούμε να παράσχετε πληροφορίες για δράσεις/σχέδια/πρωτοβουλίες πρόληψης που έχει αναλάβει το κράτος μέλος σας μαζί με τρίτες χώρες προς το σκοπό της αντιμετώπισης των βασικών αιτίων της μετανάστευσης των ασυνόδευτων ανηλίκων, για παράδειγμα:

- Ενσωμάτωση της μετανάστευσης των ασυνόδευτων ανηλίκων σε βασικούς τομείς της αναπτυξιακής συνεργασίας, π.χ. μείωση της φτώχειας, εκπαίδευση, υγεία, απασχόληση, ανθρώπινα δικαιώματα, εκδημοκρατισμός και ανασυγκρότηση μετά από ένοπλη σύρραξη
- Στοχευμένες δράσεις ευαισθητοποίησης και κατάρτισης στις χώρες καταγωγής και διέλευσης (π.χ. με στόχο τους αξιωματούχους επιβολής του νόμου, συνοριοφύλακες, πιθανά θύματα trafficking και τις κοινότητές τους, παιδιά, ευρύτερο κοινό κλπ.)
- Ανάπτυξη συστημάτων προστασίας των παιδιών.

Εάν είναι δυνατό, παρακαλούμε να παράσχετε μια σύντομη περιγραφή του αντίκτυπου αυτών των συγκεκριμένων δράσεων/σχεδίων/πρωτοβουλιών.

Δεν έχουν εντοπιστεί τέτοια προγράμματα (υλοποιηθέντα ή σε εξέλιξη).

² Βλ. *Rahimi/Ελλάδας*, προσφ. αρ. 8687/08, αποφ. 5.3.2011, παρ. 81-86.

³ *Human Rights Watch*, Left to survive. Systematic failure to protect unaccompanied migrant children in Greece, 2008. No refuge. Migrants in Greece, 2009. Turned away. Summary returns of unaccompanied migrant children and adult asylum seekers from Italy to Greece, 2013. Amnesty International, *Greece: Irregular migrants and asylum seekers routinely detained in substandard conditions*, July 2010, <http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR25/002/2010/en/07291fb2-dcb8-4393-9f13-2d2487368310/eur250022010en.pdf>

⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2003 για τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26 Ιούνη του 2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιатύπωση).

⁶ <http://www.reuters.com/article/2012/04/06/albania-greece-migrants-idUSL6E8F38XL20120406>.

Ενότητα 2: Διαδικασίες εισόδου και αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων συνοριακών ελέγχων για αιτούντες άσυλο και μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανηλίκους

Αυτό το τμήμα της Συνθετικής Έκθεσης στόχο έχει να παράσχει μια επικαιροποιημένη επισκόπηση των διαδικασιών εισόδου, συμπεριλαμβανομένων των συνοριακών ελέγχων, που εφαρμόζονται στην περίπτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην Ε.Ε., όπως επίσης των διαδικασιών που εφαρμόζονται όταν ένας ασυνόδευτος ανήλικος συλλαμβάνεται ή γίνεται γνωστός στις αρχές. Ζητείται από τα κράτη μέλη να παράσχουν πληροφορίες για τις διαδικασίες που εφαρμόζονται, όταν ο ασυνόδευτος ανήλικος ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικος κι αφότου η ανηλικότητα επιβεβαιώνεται ή απορρίπτεται.

Ενότητα 2.1 Έγγραφα που απαιτούνται από τους ασυνόδευτους ανήλικους για νόμιμη είσοδο σε ένα κράτος μέλος (μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι, αλλά επίσης αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι σε ορισμένες περιπτώσεις)

Στην ερώτηση 3 κατωτέρω, ζητείται από τα ΕΣΕ του ΕΔΜ να επισημάνουν / επιβεβαιώσουν τις διαδικασίες εισόδου και συνοριακών ελέγχων που εφαρμόζονται στο κράτος μέλος τους και να παράσχουν περισσότερες πληροφορίες για να περιγράψουν την κάθε περίπτωση που έχει εφαρμογή:

Ε3. Τι έγγραφα απαιτούνται από τους υπηκόους τρίτων χωρών ασυνόδευτους ανηλίκους στα σύνορα για να εκπληρώσουν τις απαιτήσεις εισόδου στο κράτος μέλος;

Σ' αυτό το επίπεδο δεν υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ ενηλίκων και ασυνόδευτων ανηλίκων που αφικνούνται στα ελληνικά σύνορα.

Έγγραφα εισόδου που απαιτούνται από τους ασυνόδευτους ανηλίκους	Παρακαλούμε να παράσχετε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το είδος εγγράφων που απαιτούνται και τις προϋποθέσεις που έχουν εφαρμογή, με ιδιαίτερη έμφαση στις διαδικασίες από το 2009 και μετά.	Παρακαλούμε αναφέρατε, εάν η διαδικασία είναι διαφορετική γι' αυτές τις περιπτώσεις όταν η ηλικία του ανηλίκου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί, προκειμένου να καθοριστεί η ηλικία του ανηλίκου.
Θεώρηση που επιτρέπει την είσοδο και την παραμονή	Ναι (εφόσον απαιτείται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 539/2001 του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2001, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή, εκτός εάν διαθέτουν έγκυρο τίτλο διαμονής). Βλ. σχετικά άρθρο 4 παρ. 2β Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Διαβατήριο	Ναι, άρθρο 4 παρ. 2 α και στ Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Ταξιδιωτικά έγγραφα	Ναι, άρθρο 4 παρ. 2α Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Άλλα (παρακαλούμε αναφέρατε)		

Ενότητα 2.2 Περιστάσεις υπό τις οποίες μπορούν οι αρχές να αρνηθούν την είσοδο σε έναν ασυνόδευτο ανήλικο στα σύνορα (μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι)

E4. Μπορούν οι αρχές να αρνηθούν την είσοδο στα σύνορα σε έναν ασυνόδευτο ανήλικο, εάν δεν πληροί τις προϋποθέσεις εισόδου όπως αναφέρονται ανωτέρω;

Κατηγορίες ασυνόδευτων ανηλίκων, στους οποίους οι αρχές μπορούν να αρνηθούν την είσοδο στα σύνορα	Παρακαλούμε να παράσχετε περισσότερες πληροφορίες για τις συνθήκες υπό τις οποίες οι αρχές μπορούν να αρνηθούν στους ασυνόδευτους ανήλικους την είσοδο στα σύνορα: α) στην εθνική νομοθεσία / πολιτική και β) στην πρακτική, με έμφαση στις εξελίξεις από το 2009 και μετά.	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανήλικου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.
Μη αιτών άσυλο ασυνόδευτος ανήλικος που καταφτάνει σε αεροδρόμιο ή σε χερσαίο/θαλάσσιο σύνορο	Στις περιπτώσεις στις οποίες ο ασυνόδευτος ανήλικος δεν κατέχει τα νόμιμα έγγραφα εισόδου, όπως αυτά αναφέρονται ανωτέρω, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να του αρνηθούν την είσοδο. Στο επίπεδο αυτό, η εθνική νομοθεσία δεν διαχωρίζει μεταξύ ενηλίκων και ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην εθνική επικράτεια.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Αιτών άσυλο ασυνόδευτος ανήλικος που καταφτάνει σε αεροδρόμιο ή σε χερσαίο/θαλάσσιο σύνορο	Στους αιτούντες άσυλο (ενηλίκους ή ανηλίκους) δεν απαγορεύεται ποτέ η είσοδος στη χώρα. Αυτοί παραπέμπονται στο αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου ή στο Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου, προκειμένου να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Αιτών άσυλο ασυνόδευτος ανήλικος που καταφτάνει σε εσωτερική αρχή (π.χ. αστυνομία, υπηρεσία προστασίας παιδιών κλπ.)	Στους αιτούντες άσυλο (ενηλίκους ή ανηλίκους) δεν απαγορεύεται ποτέ η είσοδος στη χώρα. Παραπέμπονται στο αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου ή στο Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου, προκειμένου να καταθέσουν αίτηση διεθνούς προστασίας.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Άλλο (παρακαλούμε αναφέρατε)	-	-

Ενότητα 2.3 Συλλήψεις ασυνόδευτων ανηλίκων από τις εθνικές αρχές (μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι)

E5. Παρακαλούμε περιγράψτε τους εθνικούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζονται όταν συλλαμβάνεται/ταυτοποιείται στα σύνορα και εντός της επικράτειας του κράτους μέλους ένας ασυνόδευτος ανήλικος. Παρακαλούμε σημειώστε ότι οι διαδικασίες υποδοχής και φροντίδας καλύπτονται στο τμήμα 3.

Οι διαδικασίες πρώτης υποδοχής ρυθμίζονται από τον ν. 3907/2011. Σύμφωνα με το άρθρο 11 της εν λόγω νομοθεσίας οι υπηρεσίες πρώτης υποδοχής ενημερώνουν τους υπηκόους τρίτων χωρών για τα δικαιώματα και

τις υποχρεώσεις τους. Οι αιτούντες διεθνή προστασία παραπέμπονται στο κατά τόπο αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου, ή στο Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου που λειτουργεί στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής. Σε κάθε στάδιο των διαδικασιών Πρώτης Υποδοχής, η υποβολή αιτήματος υπαγωγής σε καθεστώς διεθνούς προστασίας υποχρεώνει στο διαχωρισμό του αιτούντος και την παραπομπή του στο κατά τόπο αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου. Η παραλαβή των αιτημάτων και οι συνεντεύξεις των αιτούντων μπορούν να διεξάγονται εντός των εγκαταστάσεων της Πρώτης Υποδοχής, οι ίδιοι δε παραμένουν στις εγκαταστάσεις για όσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία εξέτασης του αιτήματός τους και κατ' ανώτατο όριο 25 ημέρες. Αν μετά την παρέλευση των 25 ημερών δεν έχει περατωθεί η εξέταση του αιτήματος διεθνούς προστασίας το αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου χορηγεί στον ενδιαφερόμενο δελτίο αιτήσαντος άσυλο και τον παραπέμπει σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας για τη λειτουργία των οποίων μεριμνά το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας. Εφόσον το αίτημα και η προσφυγή απορριφθεί ενόσω οι υπήκοοι τρίτων χωρών παραμένουν στο Κέντρο ή τη Μονάδα Πρώτης Υποδοχής, αυτοί παραπέμπονται στην αρμόδια αρχή για την υπαγωγή τους σε διαδικασίες απέλασης, επιστροφής ή επανεισδοχής.

Σ' ότι αφορά τις ευάλωτες ομάδες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, ο επικεφαλής του Κέντρου ή της Μονάδας, ύστερα από εισήγηση του προϊσταμένου του κλιμακίου ιατρικού ελέγχου και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παραπέμπει τα πρόσωπα αυτά στον αρμόδιο κατά περίπτωση φορέα κοινωνικής στήριξης ή προστασίας. Οι εναπομένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών παραπέμπονται στην αρχή που είναι κατά το νόμο αρμόδια να αποφασίσει την υπαγωγή τους σε διαδικασία επανεισδοχής, απέλασης ή επιστροφής. Την παραπομπή αποφασίζει ο επικεφαλής του Κέντρου ή της Μονάδας, κατόπιν εισήγησης του κλιμακίου που διενήργησε τον έλεγχο κατά την πρώτη υποδοχή. Τα άτομα αυτά μπορεί να παραμένουν στις εγκαταστάσεις Πρώτης Υποδοχής μέχρι την επαναπροώθησή τους ή την έκδοση της απόφασης επιστροφής ή απέλασης, οπότε και εφαρμόζεται η προβλεπόμενη διαδικασία. Εφόσον η αρχή που είναι αρμόδια να αποφασίσει την απέλαση ή την αναγκαστική επιστροφή του υπηκόου τρίτης χώρας, κρίνει ότι αυτή πρέπει να αναβληθεί ή ότι η κράτηση δεν είναι αναγκαία, ο υπήκοος τρίτης χώρας εφοδιάζεται με γραπτή βεβαίωση και του επιτρέπεται να αποχωρήσει από τις εγκαταστάσεις Πρώτης Υποδοχής, υπό τους περιοριστικούς όρους που του έχουν τυχόν επιβληθεί.

Περαιτέρω, στη μεταναστευτική νομοθεσία υπάρχει ειδική πρόβλεψη για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών. Γ' αυτές τις κατηγορίες το άρθρο 50 παρ. 2 του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης προβλέπει ότι η αρμόδια Εισαγγελική Αρχή θα προβεί σε κάθε αναγκαία ενέργεια για να προσδιορίσει την ταυτότητα και την ιθαγένεια του ανηλίκου και για να θεμελιώσει το γεγονός ότι δεν συνοδεύεται, θα καταβάλλει κάθε προσπάθεια για τον ταχύτερο δυνατό εντοπισμό της οικογένειάς του και θα λάβει αμέσως τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσει τη νομική του εκπροσώπηση και, εφόσον χρειάζεται, την εκπροσώπηση του στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Ο αρμόδιος Εισαγγελέας Ανηλίκων ή, όπου δεν υφίσταται Εισαγγελέας Ανηλίκων, ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών, εάν δεν βρεθεί η οικογένεια του ανηλίκου ή εάν κρίνει ότι υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες ο επαναπατρισμός του δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του, μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του μέχρι την έκδοση απόφασης από το Δικαστήριο, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα (30) ημερών, για το διορισμό Επιτρόπου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 1532, 1534 και 1592 Α.Κ.

Τέλος, το αρθ. 7 παρ. 2 ν. 3907/2011 μεριμνά για τις περιπτώσεις στις οποίες οι ασυνόδευτοι ανήλικοι εντοπίζονται εντός της ελληνικής επικράτειας. Έτσι, σύμφωνα μ' αυτή τη διάταξη, στις διαδικασίες πρώτης υποδοχής μπορούν με απόφαση των αρμόδιων αστυνομικών αρχών να υπάγονται και οι υπήκοοι τρίτων χωρών οι οποίοι συλλαμβάνονται να διαμένουν στη Χώρα παράνομα και δεν αποδεικνύουν την ιθαγένεια και την ταυτότητά τους με έγγραφο δημόσιας αρχής.

NB: Παρακαλούμε να επισημάνετε, εάν η διαδικασία διαφέρει για τις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει καθόλου έγγραφα) και η διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για τον καθορισμό της ηλικίας του ανηλίκου.

Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο, δεν υπάρχει διαφοροποίηση στη διαδικασία σ' αυτές τις περιπτώσεις.

Ενότητα 2.4 Εκπαίδευση συνοριοφυλάκων και / ή αστυνομικών αρχών

Ε6α. Το κράτος μέλος παρέχει ειδική κατάρτιση στους συνοριοφύλακες και/ή τις αστυνομικές αρχές για την αναγνώριση της κατάστασης των ασυνόδευτων ανηλίκων που προσπαθούν να εισέλθουν στην επικράτεια παράνομα/συλλαμβάνονται εντός της εθνικής επικράτειας, ή που μπορεί να είναι θύματα trafficking/παράνομης διακίνησης;

Ε6β. Εάν ναι, παρακαλούμε να παράσχετε περαιτέρω πληροφορίες κατωτέρω, αναφέροντας επίσης κι αν υπήρξε συνεργασία με τις υπηρεσίες της Ε.Ε.

Οι αστυνομικές αρχές και όλες οι αρμόδιες αρχές είναι ενήμερες για την ευάλωτη κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων και το νομικό πλαίσιο που διέπει την αντιμετώπισή τους. Επίσης, στο πλαίσιο της εισαγωγικής εκπαίδευσής τους, οι αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας λαμβάνουν εκπαίδευση για το διεθνές και εθνικό νομικό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, στο πλαίσιο της διδασκαλίας του Συνταγματικού Δικαίου-Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1^ο έτος) και του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου και Ανθρωπιστικού Δικαίου (3^ο έτος).

Ενότητα 2.5 Η οργάνωση των εθνικών διαδικασιών ασύλου για τους αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανηλίκους

Ε7. Παρακαλούμε αναφέρατε τους εθνικούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζονται όταν συλλαμβάνεται/ταυτοποιείται στα σύνορα και εντός της επικράτειας του κράτους μέλους ένας ασυνόδευτος ανήλικος και υποβάλει αίτηση ασύλου (π.χ. σε ποια/ποιες αρχή/αρχές παραπέμπεται ο ανήλικος, πότε γίνεται η αίτηση κλπ.).

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι ανήκουν στις λεγόμενες ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (αρθ. 17 π.δ. 220/2007 και αρθ. 11 παρ. 2 Ν. 3907/2011) και οι αιτήσεις τους για άσυλο εξετάζονται κατά προτεραιότητα (αρ. 16 παρ. 3 Π.Δ. 113/2013). Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 3 Π.Δ. 113/2013 «Ο ασυνόδευτος ή μη ανήλικος άνω των 14 ετών δύναται να υποβάλει ο ίδιος αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας». Η αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα ασύλου (Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου ή Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου) υποβάλλει αίτημα προς τον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας Ανηλίκων για διορισμό επιτρόπου ανηλίκου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 παρ. 1 π.δ. 113/2013 σε συνδυασμό με άρθρο 19 παρ. 1 του Π.Δ. 220/2007. Στην προφορική συνέντευξη ο ανήλικος μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως, χωρίς την παρουσία επιτρόπου ή προσώπου που ασκεί τη σχετική πράξη επιτροπείας του ή άλλου συμβούλου. Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς την ηλικία του ασυνόδευτου, αυτή μπορεί να προσδιοριστεί με ιατρικές εξετάσεις (άρθρο 11 παρ. 3 του Π.Δ. 113/2013).

Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας, στην περίπτωση υπηκόων τρίτων χωρών που είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι ή θύματα εμπορίας ανθρώπων, οι αρμόδιες (εισαγγελικές ή αστυνομικές) Αρχές λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να προσδιορίσουν την ταυτότητα και την ιθαγένειά τους και να θεμελιώσουν το γεγονός ότι δεν συνοδεύονται. Επίσης, καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για τον ταχύτερο δυνατό εντοπισμό της οικογένειάς τους και λαμβάνονται άμεσα τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση της νομικής τους εκπροσώπησης και, εφόσον χρειάζεται, της εκπροσώπησης τους στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Η ανωτέρω διαδικασία τηρείται σε κάθε περίπτωση (ακόμη κι όταν ο ασυνόδευτος ανήλικος δεν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας) κατ'εφαρμογή του άρθρου 19 π.δ. 220/2007. Αν μετά την έρευνα δεν ανευρεθούν στη χώρα μας οι γονείς ή τα πρόσωπα που έχουν την επιμέλειά τους από την αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών ενημερώνεται η Interpol για την αναζήτησή τους στη χώρα τους. Μετά την ως άνω διαδικασία και εφόσον έχει απορριφθεί το αίτημά τους για διεθνή προστασία (εφόσον έχουν υποβάλει), εκδίδονται σε βάρος τους αποφάσεις απέλασης ή επιστροφής με κράτηση. Βάσει του ειδικού καθεστώτος φιλοξενίας και προστασίας, κρατούνται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους και όχι μαζί με άλλους ενηλίκους. (βλ. το υπ' αριθμ. πρωτ. 7017/4/15666/6.1.2013 έγγραφο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη απαντητικό σε ερώτηση Βουλευτών Μ. Ρεπούση και Γ. Πανούση).

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανηλίκου.

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία.

Ε8. Παρακαλούμε περιγράψτε τους ειδικούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζονται αναφορικά με το καθεστώς του αιτούντος (άσυλο) ως (ασυνόδευτου) ανηλίκου. Παρακαλούμε αναφέρατε για παράδειγμα:

- Εάν και πότε διορίζεται νομικός επίτροπος;
- Εάν και πότε διενεργείται η συνέντευξη ασύλου;

Οι αρμόδιες αρχές (Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου ή Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου), όταν υποβάλλεται αίτηση ασύλου από ασυνόδευτους ανηλίκους, υποβάλλουν αίτημα προς τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών για διορισμό επιτρόπου ανηλίκου, όπως ορίζει το άρθρο 11 παρ. 1 π.δ. 113/2013 σε συνδυασμό με άρθρο 19 παρ. 1 του

Π.Δ. 220/2007. Στον επίτροπο ή στον ασκούντα τη σχετική πράξη επιτροπείας παρέχεται η ευκαιρία να ενημερώνει τον ασυνόδευτο ανήλικο για τη σημασία και τις πιθανές συνέπειες της προσωπικής συνέντευξης, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να προετοιμασθεί για αυτή. Ο επίτροπος ή ο ασκών τη σχετική πράξη επιτροπείας καλείται και δύναται να παρίσταται στην προσωπική συνέντευξη του ανηλίκου και να υποβάλλει ερωτήσεις ή παρατηρήσεις προς διευκόλυνση της διαδικασίας. (άρθρο 11 π.δ. 113/2013)

Οι χειριστές που διεξάγουν προσωπικές συνεντεύξεις με ασυνόδευτο ανήλικο πρέπει να διαθέτουν τις αναγκαίες γνώσεις σχετικά με τις ειδικές ανάγκες των ανηλίκων και να διενεργούν με τέτοιο τρόπο την συνέντευξη, ώστε να είναι απόλυτα αντιληπτή από τον αιτούντα, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη την ηλικία του. (αρθ. 11 παρ. 2 π.δ. 113/2013). Προς το σκοπό αυτό, στην Υπηρεσία Ασύλου διεξάγονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα σεμινάρια κατάρτισης από ειδικούς για το προσωπικό που είναι αρμόδιο για την εξεταστική διαδικασία.

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανηλίκου.

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία.

E9. Παρακαλούμε περιγράψτε τη διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας του αιτούντος άσυλο ασυνόδευτου ανηλίκου, ο οποίος ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικος. Παρακαλούμε, αναφέρατε για παράδειγμα:

- Εάν και πότε καταχωρείται η δηλωθείσα ηλικία (ημερομηνία γέννησης) του ασυνόδευτου ανηλίκου
- Εάν, πότε, γιατί και πώς γίνεται ο επίσημος προσδιορισμός της ηλικίας
- Εάν και πώς καταχωρούνται τα πορίσματα του προσδιορισμού της ηλικίας (π.χ. η καταχωρηθείσα ηλικία που ισχυρίζεται ο ασυνόδευτος (ημερομηνία γέννησης) αντικαθίσταται από την προσδιορισθείσα ηλικία ή αυτή η ηλικία προστίθεται στο φάκελο κλπ.).

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (π.δ. 113/2013, αρθ. 11 παρ. 3) οι αρμόδιες Αρχές Εξέτασης (δηλαδή τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου και τα Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου) μπορούν να χρησιμοποιούν ιατρικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Σ' αυτές τις περιπτώσεις λαμβάνεται μέριμνα, ώστε οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να ενημερώνονται, πριν από την εξέταση της αίτησής τους και σε γλώσσα την οποία κατανοούν, για τη δυνατότητα προσδιορισμού της ηλικίας τους με ιατρική εξέταση, για τη μέθοδο της εξέτασης, τις ενδεχόμενες συνέπειες των αποτελεσμάτων της ιατρικής εξέτασης στην εξέταση της αίτησης καθώς και τις συνέπειες της άρνησής τους να υποβληθούν στην ιατρική εξέταση. Επίσης, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι ή οι επίτροποι τους πρέπει να συναινούν στη διενέργεια της εξέτασης. Ενδεχόμενη απορριπτική απόφαση της αίτησης διεθνούς προστασίας του ασυνόδευτου ανηλίκου, που αρνήθηκε να υποβληθεί στην ιατρική εξέταση, δεν πρέπει να βασίζεται μόνο στην άρνηση αυτή. Μέχρι την ολοκλήρωση της ιατρικής εξέτασης ο ασυνόδευτος ανήλικος αντιμετωπίζεται ως ανήλικος. Επίσης, εάν από τη διαδικασία για τον προσδιορισμό της ηλικίας δεν προκύψει με ασφάλεια ότι ο αιτών είναι ενήλικος, τότε αυτός αντιμετωπίζεται ως ανήλικος. Τέλος, ακόμη κι αν ο ασυνόδευτος ανήλικος αρνηθεί να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση, το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει την αποφαινόμενη αρχή να λαμβάνει απόφαση επί της αίτησης.

Η διαπίστωση της ανηλικότητας ολοκληρώνεται κατά τη διαδικασία πρώτης υποδοχής (βλ. άρθ. 6 ΥΑ Υ1.Γ.Π.οικ.92490, ΦΕΚ Β' 2745/29.10.2013 «Πρόγραμμα ιατρικού ελέγχου, ψυχοκοινωνικής διάγνωσης και υποστήριξης και παραπομπής των εισερχομένων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα υπηκόων τρίτων χωρών σε δομές πρώτης υποδοχής»).

Οι γνωματεύσεις και τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων παραδίδονται στον επικεφαλής του κλιμακίου ιατρικού ελέγχου και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, ο οποίος και εισηγείται στον επικεφαλής του Κέντρου Υποδοχής την επίσημη καταχώρηση της ηλικίας, αναφέροντας επίσης τους λόγους και τα στοιχεία που οδήγησαν στο σχετικό συμπέρασμα. Ως ημερομηνία γέννησης λογίζεται η ημέρα και ο μήνας κατά τον οποίο έγινε η καταγραφή στο Κέντρο ή τη Μονάδα Πρώτης Υποδοχής (άρθρο 6 παρ. 7 ΥΑ Υ1.Γ.Π.οικ.92490).

Στην πράξη, τα πορίσματα της ιατρικής εξέτασης προστίθενται στον φάκελο μαζί με την ηλικία που δήλωσε ο ίδιος ο ασυνόδευτος ανήλικος.

E10. Παρακαλούμε να παράσχετε την κατά μέσο όρο (ή όπου αυτό δεν είναι διαθέσιμο την μέση) διάρκεια της διαδικασίας ασύλου για έναν ασυνόδευτο ανήλικο.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες και οι αιτήσεις

τους εξετάζονται κατά προτεραιότητα (αρθ. 11 παρ. 2 ν. 3907/2011).

NB Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία.

Ενότητα 2.6 Επιτροπεία και προσδιορισμός ηλικίας για μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανηλίκους

E11. Παρακαλούμε περιγράψατε τις ρυθμίσεις για την επιτροπεία των μη αιτούντων άσυλο ασυνόδευτων ανηλίκων. Παρακαλούμε συγκεκριμενοποιήστε, για παράδειγμα: ποιος οργανώνει την επιτροπεία για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, ποιος μπορεί να γίνει επίτροπος σε έναν ασυνόδευτο ανήλικο, ποιος ο ρόλος του επιτρόπου στον ασυνόδευτο ανήλικο, ποιοι ασυνόδευτοι ανήλικοι δικαιούνται επίτροπο, μέχρι ποια ηλικία και εάν αυτό εξαρτάται από το καθεστώς του ασυνόδευτου ανήλικου, π.χ. ο ασυνόδευτος ανήλικος λαμβάνει άλλον επίτροπο όταν του παρέχεται διεθνής προστασία κλπ.

Οι προβλέψεις της νομοθεσίας για τον ορισμό επιτρόπου στους αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανηλίκους εφαρμόζονται *mutatis mutandis* και στους μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανηλίκους⁷.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω (βλ. απάντηση σε E5), στον Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης υπάρχει σχετική πρόβλεψη για τους ασυνόδευτους ανηλίκους θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών που δεν έχουν κάνει αίτηση για παροχή καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Ειδικότερα, σ' αυτές τις περιπτώσεις, η αρμόδια Εισαγγελική Αρχή προβαίνει σε κάθε αναγκαία ενέργεια για να προσδιορίσει την ταυτότητα και την ιθαγένεια του ασυνόδευτου ανήλικου και για να θεμελιώσει το γεγονός ότι δεν συνοδεύεται, καταβάλλει κάθε προσπάθεια για τον ταχύτερο δυνατό εντοπισμό της οικογένειάς του και λαμβάνει αμέσως τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσει τη νομική του εκπροσώπηση και, εφόσον χρειάζεται, την εκπροσώπηση του στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Ο αρμόδιος Εισαγγελέας Ανηλίκων ή, όπου δεν υφίσταται Εισαγγελέας Ανηλίκων, ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών, πρέπει να απευθύνεται στο αρμόδιο δικαστήριο για τον διορισμό Επιτρόπου εντός τριάντα ημερών σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 1532, 1534 και 1592 Α.Κ. Επίσης, μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του, εάν δεν βρεθεί η οικογένεια του ανήλικου ή εάν κρίνει ότι υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες ο επαναπατρισμός του δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του μέχρι την έκδοση απόφασης από το Δικαστήριο» (αρθ. 50 παρ. 2 Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης).

Τα ζητήματα ένταξης ασυνόδευτων ανηλίκων, αφού τους έχει χορηγηθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας, ρυθμίζονται από το π.δ. 141/2013. Σ' ότι αφορά τον διορισμό επιτρόπου, το αρθ. 32 παρ. 1 της εν λόγω νομοθεσίας προβλέπει ότι το συντομότερο δυνατό από τη χορήγηση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, το Τμήμα Προστασίας Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, για να διασφαλιστεί η εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων με το διορισμό επιτρόπου ή, όπου απαιτείται, με την ανάθεση της σχετικής ευθύνης σε οργάνωση επιφορτισμένη με τη μέριμνα και τη προστασία των ανηλίκων ή με οποιαδήποτε άλλη κατάλληλη μορφή εκπροσώπησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και τις αποφάσεις των δικαστηρίων.

Οι αρμοδιότητες του επιτρόπου συνίστανται, μεταξύ άλλων, στην επιμέλεια του προσώπου του ανήλικου και στην εκπροσώπηση του σε κάθε δικαιοπραξία ή δίκη που αφορά το πρόσωπό του (αρθ. 1603 ΑΚ). Στην πράξη, ο Εισαγγελέας ενημερώνεται για τον ασυνόδευτο ανήλικο από το γραφείο ασύλου, την αστυνομία ή ΜΚΟ. Συνήθως, δεν υπάρχει κάποια περαιτέρω ενέργεια του Εισαγγελέα για τον διορισμό μόνιμου επιτρόπου ή άλλες ενέργειές του ως προς το πρόσωπο του ανήλικου. Η καθυστέρηση οφείλεται στον υπερβολικό όγκο εργασίας που αντιμετωπίζουν τα γραφεία των εισαγγελιών, οι περιορισμένοι ανθρωπίνοι πόροι στο πλαίσιο των υφιστάμενων υπηρεσιών των δικαστηρίων που μπορούν να παρακολουθήσουν τις υποθέσεις, σε συνδυασμό με τον πολύ μεγάλο αριθμό ασυνόδευτων ανηλίκων που καλούνται να προστατεύσουν συγκεκριμένες Εισαγγελίες της χώρας συνεπεία της μεγάλης μεταναστευτικής πίεσης που δέχεται η Ελλάδα ως νοτιοανατολικό εξωτερικό

⁷ βλ. σχετικά UNHCR, Unaccompanied Minors Asylum Seekers in Greece, April 2008, p.7 όπου αναφέρεται ότι "guardianship is extended to unaccompanied minors even before they apply for asylum" και UNHCR, France Terre d'Asile, Save the Children and PRAKSIS Report "Protecting Children on the Move", 2012, p. 19

σύνορο της Ε.Ε.

Επιπλέον, δεν υπάρχει σχετικό θεσμικό όργανο ή οργανισμός στο οποίο να μπορούν να απευθυνθούν οι εισαγγελικές αρχές για τον διορισμό μόνιμων επιτρόπων και άλλα άτομα δεν μπορούν να αναλάβουν εύκολα την επιτροπεία λόγω του γεγονότος ότι η ομάδα-στόχος πολύ συχνά εγκαταλείπει και είναι δύσκολο να εντοπιστεί. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου το αρμόδιο δικαστήριο αναθέτει την επιμέλεια στους διευθυντές των κέντρων υποδοχής ή σε κοινωνικούς λειτουργούς των κρατικών θεσμών (π.χ. δήμους, δικαστήρια), αν και η πρακτική αυτή δεν είναι πάντοτε αποτελεσματική, λαμβάνοντας υπόψη τα υφιστάμενα εμπόδια. Ο εισαγγελέας μπορεί, ως εκ τούτου, να διορίσει έναν ενήλικο για να εκτελέσει μια συγκεκριμένη πράξη της επιτροπείας, για παράδειγμα, μόνο για την εγγραφή στα σχολεία. Εξαιτίας αυτών των προκλήσεων, δεν υπάρχει καμία τυποποιημένη πρακτική που ακολουθείται από τους εισαγγελείς στην Ελλάδα. Φαίνεται ότι οι διαδικασίες που ακολουθούνται προκειμένου να εξασφαλιστεί η εκπροσώπηση και προστασία των ασυνόδευτων παιδιών, εξαρτώνται από τη διακριτική ευχέρεια του εισαγγελέα και από τις υποστηρικτικές υπηρεσίες που ο εισαγγελέας μπορεί να έχει στη διάθεσή του/της (όπως ΜΚΟ, κοινωνικές υπηρεσίες)⁸.

Κατά συνέπεια, στην πράξη κανείς δεν ασκεί αποτελεσματική επιμέλεια ή νομική εκπροσώπηση του ανηλίκου και τα ασυνόδευτα παιδιά μένουν πολύ συχνά χωρίς προστασία και ευάλωτα σε κάθε μορφή εκμετάλλευσης. Ειδικά, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι στους οποίους δεν έχει παρασχεθεί στέγη είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν και να τύχουν προστασίας⁹.

Για τον λόγο αυτόν, τόσο η Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες όσο και ο Συνήγορος του Πολίτη έχουν προτείνει «τη δημιουργία μιας δικαστικής κοινωνικής υπηρεσίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 49 του ν. 2447/1996, η οποία να μπορεί να αναλάβει την επιτροπεία των ασυνόδευτων παιδιών και πρέπει να γίνει προτεραιότητα για τα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας»¹⁰. Έτσι, με πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συστάθηκε ειδική Ομάδα Εργασίας με αντικείμενο την επαναξιολόγηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου που διέπει το καθεστώς επιτροπείας των ασυνόδευτων ανήλικων. Στην Ομάδα Εργασίας έχουν κληθεί να μετάρχουν εκπρόσωποι των συναρμόδιων Υπουργείων και φορέων (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής) και εκπρόσωποι της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και του Συνηγόρου του Παιδιού. Η Ομάδα Εργασίας αναμένεται να καταθέσει τις προτάσεις της εντός του 2014.

Επί του παρόντος γίνονται επαφές μεταξύ των αρμόδιων εισαγγελέων και των ΜΚΟ για την ανάθεση της νομικής εκπροσώπησης των ασυνόδευτων ανηλίκων στις ΜΚΟ. Πρόκειται για μία θετική εξέλιξη, αν και καθιστά εμφανή την έλλειψη κρατικής πολιτικής αναφορικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους και την ανάγκη δημιουργίας ενός κρατικού φορέα με γενική αρμοδιότητα. Την ανάγκη ενίσχυσης του συστήματος επιτροπείας έχει υπογραμμίσει και η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (εποπτικό όργανο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού) στις καταληκτικές παρατηρήσεις της¹¹ επί της δεύτερης και τρίτης ελληνικής έκθεσης¹².

⁸ Βλ. σχετικά UNHCR, France Terre d'Asile, Save the Children and PRAKSIS Report "Protecting Children on the Move", 2012, σελ. 20.

⁹ Βλ. σχετικά Report of the Network of Greek NGOs on the implementation of the provisions of the Convention on the Rights of Child submitted to the Committee on the Rights of Child, April 2011, σελ.40-41 http://www.0-18.gr/downloads/NGOs%20Report%20GR_final%20-3.doc

¹⁰ Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και του Συνηγόρου του Πολίτη για τους ασυνόδευτους ανηλίκους αιτούντες άσυλο, http://www.unhcr.gr/no_cache/prostasia/paidia.html?L=xadqxxwalmswfc&cid=801&did=490&sechash=1fbe2e71. Επίσης, προτάσεις του Ύπατου Αρμοστή ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σχετικά με την προστασία ασυνόδευτων παιδιών που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα, 2008, http://www.unhcr.gr/no_cache/prostasia/paidia.html?L=xadqxxwalmswfc&cid=801&did=489&sechash=de068be2

¹¹ Βλ. Committee on the Rights of the Child, Consideration of reports submitted by States parties under article 44 of the Convention, Concluding Observations: Greece, UN doc. CRC/C/GRC/CO/2-3, 13.8.2012, §§62-63

¹² Second and third periodic reports of states parties due in 2000: Greece, UN doc. CRC/C/GRC/2-3, 11.4.2011.

E12. Παρακαλούμε περιγράψατε τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας ενός μη αιτούντος άσυλο ασυνόδευτου ανήλικου, ο οποίος ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικος. Παρακαλούμε συγκεκριμενοποιήστε διαφορετικές καταστάσεις (π.χ. ασυνόδευτοι ανήλικοι που κάνουν αίτηση για άσυλο, στα σύνορα, παρأنόμως διαμένοντες ασυνόδευτοι ανήλικοι κλπ.). Παρακαλούμε σημειώστε για παράδειγμα:

- Εάν και πότε καταχωρείται η δηλωθείσα ηλικία (ημερομηνία γέννησης) του ασυνόδευτου ανήλικου
- Εάν, πότε, γιατί και πώς γίνεται ο επίσημος προσδιορισμός της ηλικίας
- Εάν και πώς καταχωρούνται τα πορίσματα του προσδιορισμού της ηλικίας (π.χ. η καταχωρηθείσα ηλικία που ισχυρίζεται ο ασυνόδευτος (ημερομηνία γέννησης) αντικαθίσταται από την προσδιορισθείσα ηλικία ή αυτή η ηλικία προστίθεται στο φάκελο κλπ.).

Όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω για τους αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανήλικους ισχύουν mutatis mutandis και για τους μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανήλικους.

Ενότητα 2.7 Άδειες διαμονής που χορηγούνται σε ασυνόδευτους ανήλικους (αιτούντες και μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανήλικους)

E13a. Παρακαλούμε να παράσχετε λεπτομέρειες για τις πιθανές επιλογές διαμονής που διαθέτουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που δεν έχουν κάνει αίτηση για άσυλο κι αυτοί των οποίων τα αιτήματα για άσυλο έχουν απορριφθεί.

- Εφόσον οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν χαρακτηριστεί ως θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών μπορεί να τους χορηγηθεί, μετά από αίτησή τους, άδεια διαμονής για 12 μήνες με δυνατότητα ανανέωσης για ισόχρονο διάστημα. Ο χαρακτηρισμός του ασυνόδευτου ανήλικου ως θύματος εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών γίνεται με πράξη του Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ακόμη και πριν ξεκινήσει η ποινική διαδικασία εναντίον των διακινητών. Η νομοθεσία προβλέπει για τους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν χαρακτηριστεί θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών και μια «προθεσμία περίσκεψης», έτσι ώστε το θύμα να μπορέσει να αποκατασταθεί ψυχικά και να διαφύγει της επιρροής των διακινητών και να αποφασίσει εάν θα συνεργαστεί με τις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές. Κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης, που είναι τρεις μήνες και για τους ανήλικους μπορεί να παρατείνεται για δύο ακόμη μήνες, απαγορεύεται η απομάκρυνση από τη χώρα. (αρθ. 52-56 Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης). Οι αρμόδιες εισαγγελικές ή αστυνομικές αρχές λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να θεμελιώσουν το γεγονός ότι δεν συνοδεύονται και να εντοπίσουν την οικογένειά τους. Κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών έχουν δικαίωμα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και πρόσβασης σε υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης. Να συμπληρωθεί επίσης, ότι η χορηγηθείσα άδεια διαμονής μπορεί να ανανεωθεί για έναν από τους λόγους του ν. 4251/2014, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις του νόμου.
- Παραμονή για ανθρωπιστικούς λόγους: 1. Οι αρμόδιες αρχές απόφασης δύνανται να χορηγήσουν σε αιτούντα, του οποίου την αίτηση για διεθνή προστασία απορρίπτουν, καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. 2. Για την έγκριση παραμονής ενός αιτούντα για ανθρωπιστικούς λόγους, λαμβάνονται υπόψη ιδίως η αντικειμενική αδυναμία απομάκρυνσης ή επιστροφής του στη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής του για λόγους ανωτέρας βίας, όπως σοβαροί λόγοι υγείας του ίδιου ή μέλους της οικογενείας του, διεθνής αποκλεισμός της χώρας του, εμφύλιες συρράξεις συνοδευόμενες από μαζικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ή η συνδρομή στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου της ρήτρας μη επαναπροώθησης του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή του άρθρου 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων.
- Άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους με απόφαση του Γ. Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής, μπορεί να χορηγείται σε ανήλικους πολίτες τρίτων χωρών

που αποδεδειγμένα χρήζουν προστατευτικών μέτρων και φιλοξενούνται από ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού, εφόσον η επιστροφή τους σε ασφαλές περιβάλλον είναι αδύνατη (άρθρο 2 α της ΚΥΑ 30651/2014).

- Άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους με απόφαση του Γ. Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής, μπορεί να χορηγείται σε ανήλικους πολίτες τρίτων χωρών που φιλοξενούνται σε οικοτροφεία που λειτουργούν υπό την εποπτεία των αρμοδίων Υπουργείων.

Ε13β. Παρακαλούμε να παράσχετε λεπτομέρειες για τις άδειες διαμονής που χορηγούνται σε ασυνόδευτους ανήλικους, των οποίων οι αιτήσεις ασύλου είναι θετικές (π.χ. καθεστώς πρόσφυγα, άδεια διαμονής που εκδίδεται για άλλους λόγους από διεθνή προστασία κλπ.).

Σε αλλοδαπό ή ανιθαγενή ο οποίος αναγνωρίζεται ως πρόσφυγας χορηγείται από την αρμόδια αρχή παραλαβής ή/και εξέτασης, άδεια διαμονής τριετούς διάρκειας.

Στον αλλοδαπό ή ανιθαγενή στον οποίο χορηγείται καθεστώς επικουρικής προστασίας, χορηγείται από την αρμόδια αρχή παραλαβής ή/και εξέτασης άδειας διαμονής τριετούς διάρκειας.

Άρθρο 24 παρ. 1-2 π.δ. 141/2013

Και στις δύο περιπτώσεις, υπάρχει δυνατότητα ανανέωσης κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου.

Ε13γ. Παρακαλούμε να παράσχετε λεπτομέρειες για τις (προσωρινές) άδειες διαμονής που χορηγούνται σε ασυνόδευτους ανήλικους, οι οποίοι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου στο κράτος μέλος αλλά δεν τους αρνείται η είσοδος στα σύνορα/ή οι οποίοι συλλαμβάνονται στο έδαφος του κράτους μέλους (π.χ. ανεκτή παραμονή κλπ.).

Κατηγορίες ασυνόδευτων ανηλίκων	Παρακαλούμε περιγράψατε τις άδειες παραμονής που χορηγούνται σε ασυνόδευτους ανήλικους	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις που η ηλικία του ανηλίκου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανηλίκου.
Μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι που αφικνούνται σε χερσαίο/θαλάσσιο σύνορο ή σε αεροδρόμιο	Άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους ετήσιας διάρκειας χορηγείται στις εξής περιπτώσεις: 1) σε ανήλικους που αποδεδειγμένα χρήζουν προστατευτικών μέτρων και φιλοξενούνται από ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού, εφόσον η επιστροφή τους σε ασφαλές περιβάλλον είναι αδύνατη, (άρθρο 1 παρ. 2 α της ΚΥΑ οικ. 30651 /2014, ΦΕΚ Β' 1453/5.6.2014), 2) σε ανήλικους, η επιμέλεια των οποίων έχει ανατεθεί με απόφαση ελληνικού δικαστηρίου ή αλλοδαπού δικαστηρίου, που αναγνωρίζεται από τις ελληνικές αρχές, σε οικογένειες Ελλήνων ή	Ακολουθείται η ίδια διαδικασία

	οικογένειες πολιτών τρίτων χωρών με νόμιμη διαμονή στη χώρα ή για τα οποία είναι εκκρεμής διαδικασία υιοθεσίας ενώπιον των ελληνικών αρχών. (άρθρο 1 παρ. 2 β της ΚΥΑ οικ. 30651 /2014, ΦΕΚ Β' 1453/5.6.2014). Επί της ουσίας, όμως, σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν μιλούμε πλέον για «ασυνόδευτους» ανήλικους 3) σε ανήλικους φιλοξενούμενους σε οικοτροφεία που λειτουργούν υπό την εποπτεία των αρμόδιων Υπουργείων (άρθρο 1 παρ. 2 δ της ΚΥΑ οικ. 30651 /2014, ΦΕΚ Β' 1453/5.6.2014). Σημειώνεται επίσης ότι εάν οι αρχές κρίνουν ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την επιστροφή ασυνόδευτου ανήλικου στη χώρα καταγωγής σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 3907/2011, μπορούν να διατάξουν αναβολή της απομάκρυνσής του σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν. 3907/2011, χορηγώντας του γραπτή βεβαίωση ότι η απόφαση επιστροφής δεν μπορεί να εκτελεσθεί προσωρινά. Η γραπτή βεβαίωση έχει εξάμηνη ισχύ.	
Μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι που συλλαμβάνονται στην επικράτεια του κράτους μέλους	Ομοίως	Ακολουθείται η ίδια διαδικασία
Αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι που αφικνούνται σε χερσαίο/θαλάσσιο σύνορο ή σε αεροδρόμιο	Οι αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι εφοδιάζονται ατελώς από την αρμόδια αρχή παραλαβής, αμέσως μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών καταγραφής, με το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, το οποίο φέρει τη φωτογραφία τους. Πρέπει να σημειωθεί ότι το νέο δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, που εκδίδεται πλέον στο πλαίσιο της λειτουργίας της νέας Υπηρεσίας Ασύλου, δεν αντικαθιστά το δελτίο αιτήσαντος ασύλου (ροζ κάρτα) που εκδίδει η Ελληνική Αστυνομία, αλλά δίνεται σε	Ακολουθείται η ίδια διαδικασία

	όσους έχουν καταθέσει αίτηση χορήγησης άσylum στη νέα Υπηρεσία¹³. Το δελτίο αυτό αποτελεί προσωρινό τίτλο, δεν θεμελιώνει δικαίωμα για έκδοση άδειας διαμονής, διασφαλίζει την απόλαυση των δικαιωμάτων των αιτούντων, όπου αυτά προβλέπονται από κείμενες διατάξεις, εξασφαλίζει τις απαραίτητες αναγκαίες συναλλαγές κατά το χρόνο ισχύος του και τους επιτρέπει την παραμονή στην ελληνική επικράτεια. (αρθ. 8 παρ. 1δ. π.δ. 113/2013)	
Αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι που συλλαμβάνονται ή ταυτοποιούνται στην επικράτεια του κράτους μέλους	Οπ. παρ. αρθ. 8 παρ. 1δ. π.δ. 113/2013.	Ακολουθείται η ίδια διαδικασία
Αιτούντες άσυλο ασυνόδευτοι ανήλικοι που καταφτάνουν σε εσωτερική αρχή (π.χ. αστυνομία, υπηρεσία προστασίας παιδιών κλπ.)	Οπ. παρ. αρθ. 8 παρ. 1δ. π.δ. 113/2013.	Ακολουθείται η ίδια διαδικασία
Άλλο (παρακαλούμε αναφέρατε)	Χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών που έχουν χαρακτηριστεί ως θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών βάσει της Οδηγίας 2004/81/ΕΚ. Μετά την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης μπορεί να χορηγείται στον κάτοχο της ανωτέρω άδειας, άδεια διαμονής για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στον ν. 4251/2014 (άρθρα 52 και 56).	-

Ενότητα 3: Ρυθμίσεις υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων μέτρων ένταξης για ασυνόδευτους ανηλίκους

Αυτό το τμήμα της έκθεσης σύνθεσης θα παράσχει μια τεκμηριωμένη, συγκριτική επισκόπηση των ρυθμίσεων υποδοχής που ισχύουν για τους αιτούντες άσυλο και μη αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανηλίκους που υπάρχουν στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων ένταξης, όπως η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση και την απασχόληση.

¹³ Βλ. υπόδειγμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση
http://www.yptp.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4693&Itemid=466

Παρακαλούμε σημειώστε: Αν υπάρχουν διαφορετικές ρυθμίσεις υποδοχής / μέτρα ένταξης για επιβεβαιωμένους ασυνόδευτους ανήλικους και ασυνόδευτους ανήλικους που ισχυρίζονται ότι είναι ανήλικοι, αλλά δεν έχουν επιβεβαιωθεί, παρακαλούμε να επεξεργαστείτε αυτή τη διαφορά στις απαντήσεις σας στις ερωτήσεις σε αυτή την ενότητα και να παράσχετε μια συνοπτική παρουσίαση των διαφορετικών ρυθμίσεων / μέτρων στο τμήμα 3.9 (π.χ. πιο ολοκληρωμένα μέτρα στη διάθεση των επιβεβαιωμένων ασυνόδευτων ανηλίκων (από τους ασυνόδευτους ανήλικους που ισχυρίζονται ότι είναι ανήλικοι αλλά δεν επιβεβαιώνονται), κλπ.).

Ενότητα 3.1: Ρυθμίσεις υποδοχής και φροντίδας για τους ασυνόδευτους ανήλικους

E14. Παρακαλούμε να παράσχετε μια επισκόπηση του εθνικού νομικού πλαισίου στο κράτος μέλος σας αναφορικά με τις ρυθμίσεις υποδοχής και φροντίδας που έχουν στη διάθεσή τους οι ασυνόδευτοι ανήλικοι από την πρώτη άφιξή τους μέχρι την ανεύρεση μιας βιώσιμης λύσης.

Παρακαλούμε να διακρίνετε μεταξύ των διατάξεων σε ισχύ για:

- Ασυνόδευτους ανήλικους που αιτούνται άσυλο ή τους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία
- Ασυνόδευτους ανήλικους που δεν αιτούνται άσυλο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εισήλθαν παράτυπα και/ή βρίσκονται σε κατάσταση εμπορίας
- Ασυνόδευτους ανήλικους που δεν έχουν επιβεβαιωθεί ακόμη ως ανήλικοι.

Οι υπηρεσίες πρώτης υποδοχής ενημερώνουν τους πολίτες τρίτων χωρών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Οι αιτούντες διεθνή προστασία, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, παραπέμπονται στο κατά τόπο αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου ή στο Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου, το οποίο λειτουργεί στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής. Η παραλαβή των αιτημάτων και οι συνεντεύξεις των αιτούντων μπορούν να διεξάγονται εντός των εγκαταστάσεων της Πρώτης Υποδοχής, οι ίδιοι δε παραμένουν στις εγκαταστάσεις για όσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία εξέτασης του αιτήματός τους και κατ' ανώτατο χρονικό διάστημα μέχρι 25 ημέρες. Αν μετά την παρέλευση των προθεσμιών αυτών δεν έχει περατωθεί η εξέταση του αιτήματος διεθνούς προστασίας το αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου χορηγεί στον ενδιαφερόμενο δελτίο αιτήσαντος άσυλο και τον παραπέμπει σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας για τη λειτουργία των οποίων μεριμνά το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας¹⁴.

Εφόσον το αίτημα και η προσφυγή απορριφθεί ενόσω οι υπήκοοι τρίτων χωρών παραμένουν στο Κέντρο ή τη Μονάδα Πρώτης Υποδοχής, αυτοί παραπέμπονται στην αρμόδια αρχή για την υπαγωγή τους σε διαδικασίες απέλασης, επιστροφής ή επανεισοδοχής. Ο επικεφαλής του Κέντρου ή της Μονάδας, ύστερα από εισήγηση του προϊσταμένου του κλιμακίου ιατρικού ελέγχου και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παραπέμπει τα πρόσωπα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες [στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι] στον αρμόδιο κατά περίπτωση φορέα κοινωνικής στήριξης ή προστασίας. (άρθρο 11 Ν. 3907/2011 σε συνδυασμό με αρθ. 7 «διαδικασία πρώτης υποδοχής» παρ. 11 ΚΥΑ 7001/2/1454-η' Γενικός Κανονισμός Λειτουργίας Περιφερειακών Υπηρεσιών Πρώτης Υποδοχής). Ειδικά για τους ασυνόδευτους ανήλικους παρέχεται κατά το δυνατόν κατάλυμα σε ιδρύματα τα οποία διαθέτουν προσωπικό και εγκαταστάσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες προσώπων της ηλικίας τους. (άρθ. 32 παρ. 4 Ν. 3907/2011)

E15. Ποιες εθνικές αρχές και οργανισμοί (συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ κατά περίπτωση) είναι αρμόδιες για την υποδοχή και φροντίδα ασυνόδευτων ανηλίκων από την πρώτη άφιξη μέχρι να βρεθεί μια βιώσιμη λύση, επισημαίνοντας επίσης τις ρυθμίσεις για χρηματοδότηση (π.χ. κέντρα υποδοχής, υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης κλπ.);

¹⁴ Μέχρι τώρα, το Σύστημα Υποδοχής έχει υπαχθεί υπό την ευθύνη διαφόρων Υπουργείων, συγκεκριμένα, του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και μέχρι πρόσφατα, του Υπουργείου Εργασίας. Μετά από τις πρωτοβουλίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, η αρμοδιότητα Υποδοχής θα μεταβιβασθεί στο Υπουργείο αυτό και συγκεκριμένα στην Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής. Βλ. σχετικά Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση ασύλου και μετανάστευσης (2013), σελ. 6, http://www.minocp.gov.gr/images/stories//2013/executive_summary_council_dublin_greek.pdf

Παρακαλούμε διακρίνατε μεταξύ εθνικών αρχών και οργανισμών που αποφασίζουν και διευθύνουν την υποδοχή και φροντίδα:

- Ασυνόδευτων ανηλίκων που αιτούνται άσυλο ή τους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία
- Ασυνόδευτων ανηλίκων που δεν αιτούνται άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή είναι σε κατάσταση εμπορίας.

Τα αιτήματα στέγασης των αιτούντων άσυλο και ασυνόδευτων ανηλίκων διεκπεραιώνονται από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και συγκεκριμένα την Υπηρεσία Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης Αιτούντων Άσυλο και Ασυνόδευτων Ανηλίκων. Η εν λόγω Υπηρεσία είναι αρμόδια για τα ακόλουθα:

Α) Συγκέντρωση και διαχείριση των αιτημάτων αιτούντων άσυλο και ασυνόδευτων ανηλίκων που παραπέμπονται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ή συνεργαζόμενους φορείς παροχής υπηρεσιών υποδοχής και κοινωνικής στήριξης της ομάδας στόχου.

Β) Δημιουργία και τήρηση συστήματος καταγραφής, διαχείρισης και παρακολούθησης αιτημάτων στέγασης, τα στοιχεία του οποίου θα διατίθενται προς ενημέρωση στην Κεντρική Αρχή και στη Δ/νση Κοινωνικής Αντίληψης & Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, σύμφωνα με τις οδηγίες της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Γ) Συντονισμό των εξουσιοδοτημένων φορέων από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή εθελοντικών προγραμμάτων μετακίνησης, ώστε να συνδράμουν την Κεντρική Αρχή στο να υλοποιήσει τις αναγκαίες μετακινήσεις των αιτούντων άσυλο και των ασυνόδευτων ανηλίκων από τα νησιά ή την παραμεθόριο σε κέντρα φιλοξενίας ή στην Αθήνα για προσωρινή φιλοξενία.

Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις λειτουργούν σήμερα τα περισσότερα Κέντρα Υποδοχής για αιτούντες άσυλο και ασυνόδευτα παιδιά (ανοιχτές δομές φιλοξενίας), υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας. Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΚΚΑ για το 2013¹⁵ ο μέσος όρος αναμονής από τη στιγμή που το ΕΚΚΑ λαμβάνει γνώση του αιτήματος στέγασης μέχρι την εξεύρεση θέσης σε ξενώνα είναι 13 μέρες, ενώ άλλες 12 μέρες μεσολαβούν από την έκδοση του σχετικού εγγράφου από το ΕΚΚΑ μέχρι ο ανήλικος να φτάσει στον ξενώνα (εν αναμονή της συνοδείας από την Αστυνομία ή την ΜΚΟ Μετάδραση). Για τις 25 αυτές ημέρες τα παιδιά βρίσκονται υπό «κράτηση», άστεγα ή σε επισφαλή στέγη με τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι ανοιχτές δομές φιλοξενίας για τα παιδιά είναι ανεπαρκείς, ενώ δεν υπάρχουν δομές ειδικά για ασυνόδευτα κορίτσια και για παιδιά κάτω των 12 ετών¹⁶. Ωστόσο, σύμφωνα με το αρθ. 7 π.δ. 266/1999 «Διοικητική υπαγωγή και λειτουργία του υφιστάμενου στο Λαύριο Αττικής Κέντρου Προσφύγων και κοινωνική προστασία των αναγνωρισμένων προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των παραμενόντων για ανθρωπιστικούς λόγους» (ΦΕΚ Α' 217), τα άτομα ηλικίας μικρότερης των 15 ετών που δεν συνοδεύονται από γονέα ή κηδεμόνα δύνανται να φιλοξενοούνται στα υφιστάμενα για τους ημεδαπούς κρατικά ιδρύματα. Πράγματι, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ασυνόδευτοι ανήλικοι φιλοξενοούνται σε εγκαταστάσεις του Χαμόγελου του Παιδιού.

Σημειωτέον ότι η Ελλάδα έχει καταδικαστεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για παραβίαση των άρθρων 3 (απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης) και του άρθρου 5 (δικαίωμα στην ελευθερία) της ΕυρΣΔΑ για την κράτηση και τις συνθήκες στέγασης ασυνόδευτου ανηλίκου¹⁷.

Σύμφωνα με το Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για το Άσυλο και τη Μετανάστευση (2013), το σύστημα υποδοχής που μέχρι σήμερα έχει υπαχθεί υπό την ευθύνη διαφόρων Υπουργείων, συγκεκριμένα, του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και μέχρι πρόσφατα, του Υπουργείου Εργασίας, πλέον θα μεταβιβασθεί στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και συγκεκριμένα στην Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής¹⁸.

¹⁵ Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα http://www.ekka.org.gr/portal_docs/forceaccount/picture/21_1065.pdf

¹⁶ Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες – Γραφείο Ελλάδας, Επίκαιρα ζητήματα προσφυγικής προστασίας στην Ελλάδα, Ιούλιος 2013, https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2013/PCjuly/2013_July_Positions_GR.pdf

¹⁷ *Rahimi/Ελλάδας*, προσφ. αρ. 8687/08, αποφ. 5.4.2011, "conditions de détention déplorables", παρ. 83.

¹⁸ Βλ. Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση ασύλου και μετανάστευσης (2013), σελ. 6, http://www.minocp.gov.gr/images/stories/2013/executive_summary_council_dublin_greek.pdf

Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΚΚΑ, για το 2013 έγιναν 1.149 τοποθετήσεις ασυνόδευτων ανηλίκων στις ακόλουθες δομές φιλοξενίας:

1) Δημόσιοι φορείς

Μονάδα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Προσφύγων, Λέσβος

Αρμόδιος Φορέας: Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

2) ΝΠΙΔ που εποπτεύονται από δημόσιους φορείς

Ξενώνας Υποδοχής και Στήριξης Ασυνόδευτων Κοριτσιών, Γυναικών και Μονογονεϊκών Οικογενειών, Αθήνα

Αρμόδιος Φορέας: Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης- ΙΝΕΔΙΒΙΜ

Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αλλοδαπών Ανωγείων, Κρήτη

Αρμόδιος Φορέας: Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης -ΙΝΕΔΙΒΙΜ

Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Κόνιτσας

Αρμόδιος Φορέας: Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

3) Ερυθρός Σταυρός

Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αλλοδαπών, Αγριά Βόλου

Αρμόδιος Φορέας: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός

4) ΜΚΟ

Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Μακρινίτσα Βόλου

Αρμόδιος Φορέας: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων

Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Ωραιόκαστρο Θεσ/νίκης

Αρμόδιος Φορέας: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων

Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αλλοδαπών ,Αθήνα

Αρμόδιος Φορέας: Σύλλογος Μερίμνης Ανηλίκων

Ξενώνας φιλοξενίας ασυνόδευτων ανήλικων, Αλεξανδρούπολη

Αρμόδιος Φορέας: ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων

ΣΤΕΓΗ PLUS - Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Αθήνα

Αρμόδιος Φορέας: Praksis και Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός

Χαμόγελο του Παιδιού

Νόστος Μοσχ. Ανήλικα

5) Εκκλησία

Ξενώνας Ασυνόδευτων Ανήλικων Προσφύγων «Εστία», Άγιος Δημήτριος

Αρμόδιος Φορέας: Αποστολή της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών

Σε ασυνόδευτους ανήλικους στους οποίους έχει αναγνωριστεί καθεστώς διεθνούς προστασίας, το Τμήμα Προστασίας Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εξασφαλίζει τη διαμονή των ασυνόδευτων ανηλίκων: α) μαζί με τους ενήλικους συγγενείς ή β) σε οικογένεια που θα έχει την επιμέλεια του ανηλίκου ή γ) σε ειδικά κέντρα φιλοξενίας ανηλίκων ή δ) σε άλλου είδους καταλύματα κατάλληλα για ανήλικους. Η γνώμη του ανήλικου λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την ηλικία του και το βαθμό της ωριμότητάς του. (αρθ. 32 παρ. 3 π.δ. 141/2013).

E16a. Τι θεωρείται βιώσιμη λύση για ένα παιδί στο κράτος μέλος σας (μπορεί ακόμη να προκύπτει από πρακτικές που βρίσκονται σε ισχύ, κατευθυντήριες οδηγίες που χρησιμοποιούνται στις εγκαταστάσεις υποδοχής/φροντίδας κλπ.);

Δεν υπάρχει κάποια γενικότερη πολιτική ως προς το τι θεωρείται βιώσιμη λύση για ένα παιδί. Ο νόμος κάνει συνήθως αναφορά στα «βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού».

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

E16β. Πόσο σύντομα λαμβάνουν αποφάσεις οι αρχές για βιώσιμες λύσεις για τους ασυνόδευτους ανήλικους επί τη βάση των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού; Παρακαλούμε προσδιορίστε το σημείο εκκίνησης για το χρόνο που χρειάζονται τα κράτη μέλη για τον εντοπισμό βιώσιμων λύσεων (π.χ. ημερομηνία σύλληψης/υποβολής αίτησης κλπ..

Οι σχετικές αποφάσεις λαμβάνονται κατά τη διαδικασία πρώτης υποδοχής.

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

Ενότητα 3.2: Διατάξεις για διαμονή και άλλη υλική υποδοχή

E17. Παρακαλούμε περιγράψετε στους κάτωθι πίνακες τις ρυθμίσεις υποδοχής και φροντίδας που χορηγούνται στους ασυνόδευτους ανήλικους στο κράτος μέλος σας (σύμφωνα με την Οδηγία 2003/9/EK¹⁹) από την πρώτη άφιξη μέχρι την ανεύρεση βιώσιμης λύσης. Κατά περίπτωση, παρακαλούμε διακρίνате μεταξύ ασυνόδευτων ανηλίκων που αιτούνται άσυλο ή τους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία και ασυνόδευτων ανηλίκων που δεν αιτούνται άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή βρίσκονται σε κατάσταση εμπορίας.

¹⁹ Please note that Ireland does not participate in this Directive.

	Παρακαλούμε αναφέρατε (N/O) εάν οι προβλέψεις για τα είδη στέγασης άλλη υλική υποδοχή που καταγράφονται είναι στη διάθεση των ασυνόδευτων ανηλίκων (σε χρήμα ή σε είδος) σε καθεμία από τις κατωτέρω κατηγορίες και δώστε μία σύντομη περιγραφή των εγκαταστάσεων που διατίθενται σε κάθε περίπτωση:		
Είδη στέγασης και πρόσβαση σε άλλες προβλέψεις φροντίδας και υλικής υποδοχής	Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο ή στους οποίους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία	Ασυνόδευτοι ανήλικοι μη αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή είναι παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανήλικου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για να προσδιοριστεί η ηλικία του ανήλικου.
Στέγαση με ενήλικες	Nαι	-	Δεν διαφοροποιείται
Στέγαση με ανάδοχη οικογένεια	Nαι	-	Δεν διαφοροποιείται
Στέγαση/εγκαταστάσεις υποδοχής ειδικά για ανήλικους	Nαι	-	Δεν διαφοροποιείται
Στέγαση/εγκαταστάσεις υποδοχής με ειδικές προβλέψεις για ανήλικους	Nαι	-	Δεν διαφοροποιείται
Εξειδικευμένες εγκαταστάσεις στέγασης διαθέσιμες για ασυνόδευτους ανηλίκους θύματα εμπορίας ανθρώπων	-	-	Δεν διαφοροποιείται
Εξειδικευμένες εγκαταστάσεις στέγασης διαθέσιμες για ασυνόδευτους ανηλίκους για την αντιμετώπιση ειδικών αναγκών	-	-	Δεν διαφοροποιείται

Άλλες μορφές στέγασης (παρακαλούμε αναφέρατε π.χ. σε εγκαταστάσεις στέγασης για ενηλίκους, εάν είναι άνω των 16 ετών)	Ναι (δεν διευκρινίζεται στη νομοθεσία βλ. αρθ. 32 παρ. 3 π.δ. 141/2013). Υπάρχει πρόβλεψη για στέγαση των ασυνόδευτων ανηλίκων κάτω των 15 ετών σε κρατικά ιδρύματα που προορίζονται για ημεδαπούς (βλ. αρθ. 7 π.δ. 266/1999).	-	Δεν διαφοροποιείται
Τροφή (παρακαλούμε αναφέρατε πώς ρυθμίζεται αυτό στην πράξη, π.χ. κουπόνια γεύματος για να αγοράσουν ή να ετοιμάσουν τα δικά τους γεύματα, έτοιμα γεύματα κλπ.)	Ναι Κατά κανόνα παρέχεται σίτιση (3 γεύματα ημερησίως) στις εγκαταστάσεις των κέντρων, λαμβανομένων υπόψη των θρησκευτικών ιδιαιτεροτήτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, δίνεται η δυνατότητα στους ανηλίκους να ετοιμάσουν οι ίδιοι το γεύμα τους.	-	Δεν διαφοροποιείται
Ένδυση (παρακαλούμε αναφέρατε πώς ρυθμίζεται αυτό στην πράξη, π.χ. παροχή προϋπολογισμού για την αγορά ρούχων, παροχή μεταχειρισμένων ρούχων κλπ.)	Από δωρεές ή με δαπάνη των ανηλίκων.	-	Δεν διαφοροποιείται
Επίδομα/χαρτζιλίκι (παρακαλούμε να παράσχετε λεπτομέρειες για το ποιες δυνατότητες υπάρχουν να κερδίσουν χαρτζιλίκι στις εγκαταστάσεις υποδοχής, τι ποσό και πώς καταβάλλεται αυτό κλπ.)	Κατά περίπτωση δίνεται οικονομική ενίσχυση ανάλογα με τη χρηματοδότηση που λαμβάνει κάθε κέντρο. Λόγω της διαφοροποίησης στη χρηματοδότηση, δεν είναι δυνατό να δοθούν λεπτομέρειες για το ακριβές ποσό και τη συχνότητα καταβολής.	-	Δεν διαφοροποιείται
Άλλες μορφές παροχών υλικής υποδοχής (παρακαλούμε αναφέρατε)	-	-	-

E18. Παρακαλούμε εξηγήστε εάν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν την ελευθερία να κάνουν τις δικές τους επιλογές αναφορικά με τις παροχές που τους διατίθενται (π.χ. έχουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι τη δυνατότητα να ετοιμάσουν τα γεύματά τους, να αγοράσουν τα ρούχα τους κλπ.), έχοντας ως τελικό στόχο την προετοιμασία τους για τη μετάβαση στην ενηλικίωση (παρακαλούμε δείτε και ενότητα 5).

Υπάρχει δυνατότητα παρασκευής των γευμάτων από τους ίδιους τους ανηλίκους, καθώς και αγοράς της ένδυσης από τους ίδιους.

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανηλίκου.

Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

E19. Ποιοι οργανισμοί (κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί) είναι υπεύθυνοι για την παροχή στέγασης/άλλες υλικές συνθήκες υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων (εάν διαφέρουν από τα παραπάνω);

Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.

E20. Παρακαλούμε να παράσχετε περισσότερες πληροφορίες για το προσωπικό (π.χ. κοινωνικοί λειτουργοί κλπ.) που είναι υπεύθυνο για την υποδοχή και περίθαλψη των ασυνόδευτων ανηλίκων, για παράδειγμα:

- Ποια είναι τα κύρια καθήκοντα του προσωπικού;
- Υπάρχει εξειδικευμένη κατάρτιση για το προσωπικό (εάν ναι, παρακαλούμε περιγράψτε);
- Γενικά, ποια είναι η αναλογία προσωπικού – ασυνόδευτων ανηλίκων (αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων για κάθε μέλος του προσωπικού).

Στα κέντρα εργάζονται κατά κύριο λόγο κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, νηπιαγωγοί/δάσκαλοι/καθηγητές, δικηγόροι/νομικοί ειδικευμένοι σε θέματα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, νοσηλεύτες, διερμηνείς, μάγειροι, καθαρίστριες, φύλακες, γραμματείς.

Λόγω της διαφοροποίησης στις παρεχόμενες υπηρεσίες από τα διάφορα κέντρα, δεν είναι δυνατό να γίνει ακριβής καταγραφή των θέσεων και του αντικειμένου του προσωπικού (αυτές διαφοροποιούνται ανάλογα και με τη χρηματοδότηση), καθώς και τι αριθμός προσωπικού αντιστοιχεί σε κάθε ασυνόδευτο ανήλικο.

E21. Ποια είναι η συνολική αξιολόγηση του επιπέδου στέγασης/υλικών συνθηκών υποδοχής που παρέχεται στους ασυνόδευτους ανηλίκους στο κράτος μέλος σας (όπως αναφέρεται σε υπάρχουσες εκθέσεις αξιολόγησης/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές); Παρακαλούμε να παράσχετε παραπομπές σ' αυτές τις πηγές πληροφοριών.

Προβλέπετε κάποια εξέλιξη της εθνικής νομοθεσίας και/ή της πρακτικής υπό το φως της Οδηγίας σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση) (2013/33/ΕΕ);²⁰

Στις δομές φιλοξενίας καταβάλλονται προσπάθειες για εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, πραγματοποιούνται συναντήσεις με κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους, γίνονται προσπάθειες για την εξασφάλιση της άθλησης των ανηλίκων, της οικονομικής τους ενίσχυσης και της ένταξής τους στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ωστόσο, το βασικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων είναι η ελλιπής χρηματοδότηση που δημιουργεί ρευστές καταστάσεις, ως προς τον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό και οδηγεί σε υποστελέχωση. Επιπλέον, δεν υπάρχουν τα χρονικά περιθώρια για την ομαλή ένταξη των ανηλίκων, δεδομένου ότι οι περισσότεροι που καταφτάνουν στα κέντρα υποδοχής είναι ήδη κοντά σε ηλικία ενηλικίωσης. Το προσωπικό των κέντρων έχει ανάγκη από διαρκή εκπαίδευση και ενημέρωση για το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τους ανηλίκους, κάτι που είναι

²⁰ Please note that Ireland does not participate in this Directive.

περισσότερο εμφανές στα απομακρυσμένα κέντρα όπου η πρόσβαση στην πληροφορία είναι δυσχερής. Τέλος, υπάρχει διαφοροποίηση στις συνθήκες λειτουργίας και στις υπηρεσίες που παρέχει το κάθε κέντρο, γεγονός που δημιουργεί ανισότητες στην αντιμετώπιση των ασυνόδευτων ανηλίκων (π.χ. τα κέντρα που βρίσκονται στις μεγάλες πόλεις έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε υπηρεσίες λόγω της ύπαρξης δομών, όπως διαπολιτισμικών σχολείων, υπηρεσιών υγείας, νομικής υποστήριξης κλπ.)²¹.

Ενότητα 3.3: Πρόσβαση σε νομικές συμβουλές

E22: Παρακαλούμε περιγράψτε την πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε νομική συνδρομή στη χώρα σας.

Νομική συνδρομή	Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο ή στους οποίους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία	Ασυνόδευτοι ανήλικοι μη αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή είναι παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανήλικου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για να προσδιοριστεί η ηλικία του ανήλικου.
Νομική συνδρομή και άλλες μορφές νομικής υποστήριξης	Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες παρέχει δωρεάν νομικές και κοινωνικές συμβουλές και υποστήριξη στους αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες μέσω των τριών βασικών του Υπηρεσιών: την Υπηρεσία Αρχικής Υποδοχής και Διερμηνέων, την Κοινωνική και τη Νομική Υπηρεσία. Κατά περίπτωση υπάρχουν δικηγόροι/νομικοί με ειδίκευση στα δικαιώματα του ανθρώπου (εξαρτάται από το ύψος της χρηματοδότησης του κάθε κέντρου) στα κέντρα φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων που αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Οι δράσεις του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες έχουν διευρυνθεί, με στόχο να προστατευτούν όχι μόνο οι πρόσφυγες αλλά και όλοι όσοι δικαιούνται άλλες μορφές διεθνούς προστασίας. Ανάμεσά τους ευάλωτες ομάδες, όπως ασυνόδευτοι ανήλικοι, θύματα trafficking κλπ, στους οποίους το ΕΣΠ ρίχνει ειδικό βάρος. Επιπλέον, σύμφωνα με το αρθ. 8 π.δ. 233/2003, οι υπηρεσίες και μονάδες παροχής προστασίας και αρωγής (όπως είναι π.χ. τα Συμβουλευτικά Κέντρα Αθήνας και Πειραιά της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων)	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

²¹ Βλ. Δημητροπούλου, Γ., Παπαγεωργίου Ι., Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα. Μελέτη σχετικά με την αντιμετώπιση από την πολιτεία των αλλοδαπών ασυνόδευτων ανηλίκων που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα κατόπιν ανάθεσης από το γραφείο της Υπατης Αρμοστείας των Ην. Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα, Απρίλιος 2008, σελ. 70-71

		μεριμνούν για την εξασφάλιση νομικής υποστήριξης στα θύματα και διερμηνείας όταν τα θύματα αγνοούν την ελληνική γλώσσα. Σύμφωνα με το άρθρο 50 του ν. 4251/20147, στην περίπτωση πολίτη τρίτης χώρας θύματος εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών που είναι ασυνόδευτος ανήλικος, η αρμόδια Εισαγγελική Αρχή λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσει τη νομική του εκπροσώπηση, καθώς και την εκπροσώπηση του στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, εφόσον χρειάζεται. Ο αρμόδιος Εισαγγελέας Ανηλίκων ή, όπου δεν υφίσταται Εισαγγελέας Ανηλίκων, ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών, εάν δεν βρεθεί η οικογένεια του ανηλίκου ή εάν κρίνει ότι υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες ο επαναπατρισμός του δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του, μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του μέχρι την έκδοση απόφασης από το Δικαστήριο.	
--	--	---	--

E23: Ποιοι οργανισμοί (κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί) είναι υπεύθυνοι για την παροχή νομικής υποστήριξης στους ασυνόδευτους ανηλίκους (εάν διαφέρουν από τα παραπάνω);

Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.

E24: Ποια είναι η συνολική αξιολόγηση της παροχής νομικής υποστήριξης στους ασυνόδευτους ανηλίκους στο κράτος μέλος σας (όπως αναφέρεται σε υπάρχουσες εκθέσεις αξιολόγησης/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές); Παρακαλούμε να παράσχετε παραπομπές σ' αυτές τις πηγές πληροφοριών.

Ενότητα 3.4: Υγειονομική περίθαλψη

E25: Παρακαλούμε περιγράψατε την πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην υγειονομική περίθαλψη στο κράτος μέλος σας.

	Παρακαλούμε αναφέρατε (N/O) εάν τα είδη υγειονομικής περίθαλψης που καταγράφονται είναι διαθέσιμα στους ασυνόδευτους ανηλίκους σε καθεμία από τις κάτωθι κατηγορίες και να παράσχετε μια σύντομη περιγραφή της υγειονομικής περίθαλψης που είναι διαθέσιμη σε κάθε περίπτωση:		
Υγειονομική περίθαλψη	Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο ή στους οποίους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία	Ασυνόδευτοι ανήλικοι μη αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή είναι παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανήλικου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για να προσδιοριστεί η ηλικία του ανήλικου.
Επείγουσα θεραπεία	Το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, αν και αποτελεί προσωρινό τίτλο και δεν θεμελιώνει δικαίωμα για έκδοση άδειας διαμονής, ωστόσο διασφαλίζει την απόλαυση των δικαιωμάτων των αιτούντων όπου αυτά προβλέπονται από κείμενες διατάξεις, εξασφαλίζει τις απαραίτητες αναγκαίες συναλλαγές κατά το χρόνο ισχύος του και τους επιτρέπει την παραμονή στην ελληνική επικράτεια. (αρθ. 8 παρ. 1δ π.δ. 113/2013). Με το εν λόγω δελτίο έχουν δικαίωμα πρόσβασης και σε υγειονομική περίθαλψη. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη, με τους όρους που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες. (αρθ. 31 παρ. 1 π.δ. 141/2013)	Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θύματα εμπορίας ανθρώπων στους οποίους έχει χορηγηθεί η σχετική άδεια διαμονής (κατά τις διατάξεις του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης) έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη σύμφωνα με τα οριζόμενα στο π.δ. 233/2003 (βλ. αρθ. 7 «1. Στα θύματα που είναι ανασφάλιστα παρέχεται άμεση και δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας για όσο χρονικό διάστημα διαρκούν τα μέτρα προστασίας και αρωγής. 2. Για τη θεμελίωση του δικαιώματος ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης χορηγείται βεβαίωση ότι ο ενδιαφερόμενος υπάγεται στις διατάξεις του παρόντος από την οικεία Αστυνομική	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

		Διεύθυνση»).	
		Επίσης, η πρόσβαση των ανηλίκων σε υπηρεσίες υγείας πρέπει να διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση (επείγουσας ή άλλης ανάγκης), ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος τους και της κατοχής νόμιμων εγγράφων βλ. Εγκύκλιος Υ4α/οικ. 45610/2.5.2012 του Υπουργείου Υγείας).	
Βασική ιατρική περίθαλψη	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.
Ουσιώδης/εξειδικευμένη υγειονομική περίθαλψη εφόσον απαιτείται	Στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που έχουν ιδιαίτερες ανάγκες, όπως οι ανήλικοι που υπήρξαν θύματα οιασδήποτε μορφής κακομεταχείρισης, παραμέλησης, εκμετάλλευσης, βασανιστηρίων, βάνανσης, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, ή που έχουν υποφέρει εξαιτίας ενόπλων συγκρούσεων, παρέχεται επαρκής ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένης της θεραπείας για πνευματικές διαταραχές όπου απαιτείται, με τους όρους που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες. (αρθ. 31 παρ. 2 π.δ. 141/2013). Επίσης, οι αρμόδιες αρχές υποδοχής και φιλοξενίας οφείλουν να εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας σε ανήλικους που είναι θύματα κάθε μορφής κακοποίησης, αμέλειας, εκμετάλλευσης, βασανιστηρίων ή σκληρής, απάνθρωπης ή	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

	ταπεινωτικής μεταχείρισης ή ενόπλων συγκρούσεων. Περαιτέρω, εξασφαλίζουν την παροχή σ' αυτούς της κατάλληλης ψυχολογικής φροντίδας και εξειδικευμένης θεραπείας, εφόσον τούτο απαιτείται (βλ. αρθ. 18 παρ. 2 π.δ. 220/2007).		
Ψυχολογική υποστήριξη/συμβουλευτική	Στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που έχουν ιδιαίτερες ανάγκες, όπως οι ανήλικοι που υπήρξαν θύματα οιασδήποτε μορφής κακομεταχείρισης, παραμέλησης, εκμετάλλευσης, βασανιστηρίων, βάνανσης, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, ή που έχουν υποφέρει εξαιτίας ενόπλων συγκρούσεων, παρέχεται επαρκής ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένης της θεραπείας για πνευματικές διαταραχές όπου απαιτείται, με τους όρους που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες. (αρθ. 31 παρ. 2 π.δ. 141/2013)	Ισχύουν όσα αναφέρονται ανωτέρω και κατωτέρω.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.
Άλλο (παρακαλούμε αναφέρατε)	-	-	-
Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν ισότιμη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη όπως τα παιδιά πολίτες του κράτους μέλους;	Ναι	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.
Αξιολογούνται οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι θα αντιμετωπιστούν οι υγειονομικές τους ανάγκες (π.χ. μέσω μιας αξιολόγησης υγείας);	Κατά τη διαδικασία πρώτης υποδοχής τα κλιμάκια ιατρικού ελέγχου και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης αξιολογούν ατομικά όλες τις περιπτώσεις και παραπέμπουν τις ευάλωτες ομάδες στον αρμόδιο κατά	Σύμφωνα με την ΥΑ Υ1.Γ.Π.οικ.92490/29.10.2013 του Υπουργού Υγείας, γίνεται χρήση του συστήματος έγκαιρης διάγνωσης και αναγνώρισης ασθενών (triage), ιατρική και ψυχολογική αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένης της	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

	περίπτωση φορέα κοινωνικής στήριξης ή προστασίας. (αρθ. 11 Ν. 3907/2011) Αφού χορηγηθεί διεθνής προστασία ισχύουν όσα ήδη έχουν αναφερθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 141/2013.	φυσικής και ψυχολογικής κακομεταχείρισης, βασανιστηρίων, χρήσης ναρκωτικών, αναπηρίες, ιατρική εξέταση για μεταδοτικές ασθένειες, όπωςφυματίωση ή ελονοσία κλπ. Προβλέπει ακόμη τον εμβολιασμό των παιδιών.	
Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν πρόσβαση στην ασφάλιση υγείας; Εάν ναι, υπό ποιες προϋποθέσεις;	Έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια περίθαλψη υγείας χωρίς να είναι ασφαλισμένοι σε κάποιο ταμείο κοινωνικής ασφάλειας. Εφόσον εργάζονται, τότε έχουν πρόσβαση σε ασφάλιση υγείας (ως μισθωτοί υπάλληλοι, μη μισθωτοί κλπ.)	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.
Πώς οργανώνεται η υποδοχή για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που έχουν ψυχιατρικά προβλήματα ή εθισμούς;	Κατά τη διαδικασία πρώτης υποδοχής τα κλιμάκια ιατρικού ελέγχου και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης αξιολογούν ατομικά όλες τις περιπτώσεις και παραπέμπουν τις ευάλωτες ομάδες στον αρμόδιο κατά περίπτωση φορέα κοινωνικής στήριξης ή προστασίας. (αρθ. 11 Ν. 3907/2011)	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

E26: Ποιοί οργανισμοί (κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί) είναι υπεύθυνοι για την υγειονομική περίθαλψη των ασυνόδευτων ανηλίκων (εάν διαφέρουν από τους ανωτέρω);

Όλοι οι οργανισμοί που υπάγονται στο Εθνικό Σύστημα Υγείας.

ΜΚΟ (όπως π.χ. οι Γιατροί χωρίς Σύνορα, Γιατροί του Κόσμου κλπ.) λειτουργούν σχετικά προγράμματα.

E27: Ποια είναι η συνολική αξιολόγηση του επιπέδου υγειονομικής περίθαλψης που παρέχεται στους ασυνόδευτους ανηλίκους στο κράτος μέλος σας (π.χ. όπως αναφέρεται σε υπάρχουσες εκθέσεις αξιολόγησης/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από αρμόδιες αρχές, παρακαλούμε δώστε αναφορές); Παρακαλούμε να παράσχετε παραπομπές σ' αυτές τις πηγές πληροφοριών.

Προβλέπετε κάποια εξέλιξη στην εθνική νομοθεσία και/ή στην πρακτική υπό το φως της Οδηγίας σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιатύπωση) (2013/33/ΕΕ);

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει συνολικά το Εθνικό Σύστημα Υγείας λόγω της οικονομικής κρίσης

(υποχρηματοδότηση, υποστελέχωση, ελλείψεις σε υγειονομικό υλικό, συγχώνευση υγειονομικών μονάδων, κατάργηση διαγνωστικών εξετάσεων/παροχών κλπ.) έχουν αναπόφευκτα πλήξει και την υγειονομική περίθαλψη των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Ενότητα 3.5: Εκπαίδευση

E28: Παρακαλούμε περιγράψατε την πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην εκπαίδευση στο κράτος μέλος σας.

Παρακαλούμε να παράσχετε πληροφορίες για τα ζητήματα που τίθενται κατωτέρω σχετικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση των ασυνόδευτων ανηλίκων:			
Εκπαίδευση	Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο ή στους οποίους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία	Ασυνόδευτοι ανήλικοι μη αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή είναι παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανήλικου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για να προσδιοριστεί η ηλικία του ανήλικου.
Παρέχεται πρόσβαση στην εκπαίδευση (κατάλληλη για την ηλικία και τις ανάγκες του ασυνόδευτου ανήλικου) στη νομοθεσία της χώρας σας;	Σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 4251/2014, οι ανήλικοι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, υπάγονται στην υποχρεωτική σχολική φοίτηση. Κατ' εξαίρεση μπορούν να εγγράφονται στα δημόσια σχολεία και τέκνα πολιτών τρίτων χωρών και στην περίπτωση που δεν διαμένουν νόμιμα στην ελληνική Επικράτεια, εφόσον: α. Προστατεύονται από το ελληνικό κράτος ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας και όσων τελούν υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών. β. Προέρχονται από περιοχές, στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση. γ. Έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας. δ. Είναι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν στην	Σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 4251/2014, οι ανήλικοι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, υπάγονται στην υποχρεωτική σχολική φοίτηση. Κατ' εξαίρεση μπορούν να εγγράφονται στα δημόσια σχολεία και τέκνα πολιτών τρίτων χωρών και στην περίπτωση που δεν διαμένουν νόμιμα στην ελληνική Επικράτεια, εφόσον: α. Προστατεύονται από το ελληνικό κράτος ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας και όσων τελούν υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών. β. Προέρχονται από περιοχές, στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση. γ. Έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας. δ. Είναι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν στην	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

	Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμισθεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτή. Στην Ελλάδα, η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια (γυμνάσιο) εκπαίδευση ανηλίκων είναι υποχρεωτική (ν. 1566/1986). Σ' ότι αφορά τους ανηλίκους, στους οποίους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία, έχουν δικαίωμα πρόσβασης στο εκπαιδευτικό σύστημα με τους όρους που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες. (αρθ. 28 π.δ. 141/2013). Αναφορικά με τους αιτούντες άσυλο ασυνόδευτους ανηλίκους, ισχύουν όσα αναφέρονται στο άρθρο 9, του Π.Δ 220/2007, σχετικά με την εκπαίδευση ανηλίκων. Ειδικότερα, τα ανήλικα τέκνα των αιτούντων και οι ανήλικοι αιτούντες έχουν πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα υπό προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες, εφόσον δεν εκκρεμεί εκτελεστό μέτρο απομάκρυνσης κατά των ιδίων ή των γονέων τους. Η πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο λόγω της ενηλικίωσης του ανήλικου	Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμισθεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτή. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θύματα εμπορίας ανθρώπων στους οποίους έχει χορηγηθεί η σχετική άδεια διαμονής (κατά τις διατάξεις του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης) έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο π.δ. 233/2003. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 5 του εν λόγω νομοθετήματος, τα θύματα που δεν υπερβαίνουν το 18^ο έτος της ηλικίας τους έχουν πρόσβαση σε δημόσια σχολεία στα οποία λειτουργούν τάξεις υποδοχής ή φροντιστηριακά τμήματα ή διαπολιτισμικά προγράμματα εκπαίδευσης. Επίσης, σύμφωνα με το αρθ. 29 Ν. 3907/2011 κατά το χρονικό διάστημα της οικειοθελούς αναχώρησης υπηκόου τρίτης χώρας και κατά το χρονικό διάστημα που αναβάλλεται η απομάκρυνση, οι αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές μεριμνούν για να λαμβάνονται κατά το δυνατό μέτρα ώστε να υπάρχει πρόσβαση των ανηλίκων στην υποχρεωτική εκπαίδευση, ανάλογα με τη διάρκεια της διαμονής τους.	
Πόσο σύντομα μπορεί ένας ασυνόδευτος ανήλικος να έχει πρόσβαση στην εκπαίδευση στο κράτος μέλος σας;	Σύμφωνα με το Άρθρο 9, του Π.Δ 220/2007, σχετικά με την εκπαίδευση ανηλίκων: Η ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν πρέπει να καθυστερεί πέραν των τριών μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης του ανήλικου ή των γονέων	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

	του. Το διάστημα αυτό μπορεί να φτάνει το έτος όταν παρέχεται ειδική γλωσσική εκπαίδευση προκειμένου να διευκολύνεται η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα. Όταν για ειδικούς λόγους που αφορούν τον ανήλικο είναι αδύνατη η πρόσβαση του στο εκπαιδευτικό σύστημα, είναι δυνατόν να λαμβάνονται τα κατάλληλα προς τούτα μέτρα, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.		
Πώς διασφαλίζει το κράτος μέλος σας ότι η εκπαίδευση που παρέχεται στους ασυνόδευτους ανηλίκους είναι προσαρμοσμένη στην ηλικία τους, στο επίπεδο σπουδών τους στη χώρα καταγωγής και στον βαθμό του εμποδίου της γλώσσας (π.χ. εξατομικευμένες αξιολογήσεις κλπ.);	Η διαδικασία κατάταξης των αλλοδαπών μαθητών που δεν δύνανται να προσκομίσουν έγγραφα σχετικά με το εκπαιδευτικό τους επίπεδο καθορίζεται από το Π.Δ. 155/78 αρθ.9 (Φ.Ε.Κ. Α' 33/8-3-1978).	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.
Τι υποστηρικτικά μέτρα είναι διαθέσιμα για να βοηθήσουν τους ασυνόδευτους ανήλικους με τη μετάβαση στην εκπαίδευση στο κράτος μέλος (π.χ. γλωσσική κατάρτιση, καθοδήγηση, επαγγελματική κατάρτιση, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί – παρακαλούμε αναφέρατε;)	Ο νόμος 2413/1996 για την διαπολιτισμική εκπαίδευση προβλέπει τη λειτουργία διαπολιτισμικών σχολείων ενώ, επιπλέον, με την Υπουργική Απόφαση Γ1/708/7-9-1999 ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στην ίδρυση και λειτουργία τάξεων υποδοχής και φροντιστηριακών τμημάτων στα κανονικά σχολεία προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή ένταξη των αλλοδαπών μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής αγωγής.	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.
Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν τα ίδια δικαιώματα στην εκπαίδευση όπως τα άλλα παιδιά στο κράτος μέλος;	Ναι	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.
Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι λαμβάνουν εκπαίδευση σε	Ο νόμος 2413/1996 για την διαπολιτισμική	-	Δεν υπάρχει

εξειδικευμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα; Εάν ναι, το κράτος μέλος σας σχεδιάζει να εντάξει αυτούς τους ασυνόδευτους ανήλικους στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα;	εκπαίδευση προβλέπει τη λειτουργία διαπολιτισμικών σχολείων.		διαφοροποίηση.
Πώς υποστηρίζει την κοινωνική ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στο κράτος μέλος η εκπαίδευση που τους παρέχεται;	-	-	-
Πώς προετοιμάζει το κράτος μέλος τους ασυνόδευτους ανήλικους για να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας (π.χ. παροχή κατάρτισης, επαγγελματική καθοδήγηση κλπ.);	-	-	-

E29: Ποιοί οργανισμοί (κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί) είναι υπεύθυνοι για την εκπαίδευση των ασυνόδευτων ανηλίκων (εάν διαφέρουν από τους ανωτέρω);

Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.

E30: Ποια είναι η συνολική αξιολόγηση του επιπέδου της εκπαιδευτικής στήριξης που παρέχει το κράτος μέλος σας στους ασυνόδευτους ανήλικους (π.χ. όπως αναφέρεται σε υπάρχουσες εκθέσεις αξιολόγησης/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από αρμόδιες αρχές, παρακαλούμε δώστε αναφορές); Παρακαλούμε να παράσχετε παραπομπές σ' αυτές τις πηγές πληροφοριών.

Προβλέπετε κάποια εξέλιξη στην εθνική νομοθεσία και/ή στην πρακτική υπό το φως της Οδηγίας σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση) (2013/33/ΕΕ);

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση που προσφέρουν τα δημόσια σχολεία εξασφαλίζεται θεσμικά για όλους τους ασυνόδευτους ανήλικους που διαμένουν στην ελληνική επικράτεια, ακόμη κι αν το καθεστώς παραμονής τους δεν έχει ρυθμιστεί οριστικά.

Ωστόσο, μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο δεν εντάσσεται στο εκπαιδευτικό σύστημα. Σε ό,τι αφορά τους ανήλικους που φιλοξενούνται στις υπάρχουσες δομές, η εικόνα που παρουσιάζεται διαφοροποιείται ανά Κέντρο: σε άλλα Κέντρα η φοίτηση στο σχολείο των φιλοξενούμενων είναι υποχρεωτική (π.χ. στον Ξενώνα Κοινωνικής Αλληλεγγύης) ενώ σε άλλα όχι (π.χ. στον Ξενώνα Φιλοξενίας στη Μακρινίτσα). Ένα ενθαρρυντικό παράδειγμα είναι ο Ξενώνας Ανηλίκων στα Ανώγεια της Κρήτης. Την εκπαίδευση αναλαμβάνουν δάσκαλοι και καθηγητές. Κάποιοι από τους ανήλικους εισήχθησαν σε ΤΕΙ, αλλά λόγω έλλειψης χρημάτων και υποτροφιών δεν μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές του. Γι' αυτό το λόγο, σύμφωνα με στοιχεία των Επιτροπών Πολιτογράφησης (Υπουργείο Εσωτερικών), έχουν επισπευσθεί οι διαδικασίες πολιτογράφησης για κάποιους από αυτούς.

Οι δυσκολίες που καταγράφονται στην ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στην εκπαίδευση μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- ένα από τα βασικά προβλήματα είναι η απουσία επιτρόπου και συνεπώς νομικής εκπροσώπησής τους. Άμεση συνέπεια αυτού είναι ότι υπογράφει την εγγραφή στο σχολείο ο κοινωνικός λειτουργός που συνοδεύει τον ανήλικο. Όπως έχει καταγραφεί σε έρευνες²², σε ορισμένες περιπτώσεις ο αρμόδιος εισαγγελέας – προσωρινός επίτροπος αρνήθηκε να υπογράψει καθώς έκρινε ότι κάτι τέτοιο δεν εντάσσεται στα καθήκοντα του προσωρινού επιτρόπου. Πρέπει να σημειωθεί ότι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους σε γνωμοδότησή του για την εγγραφή σε δημόσιο

²² Ibid.

σχολείο ανηλίκων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα έχει επισημάνει ότι αυτά τα παιδιά έχουν κάθε δικαίωμα να εγγραφούν σε δημόσιο σχολείο κι ότι η έλλειψη πιστοποιητικών αναφορικά με την προηγούμενη εκπαίδευσή τους μπορούσε να καλυφθεί με εξετάσεις κατάταξης. Εν συνεχεία ο Διευθυντής του Σχολείου έπρεπε να ενημερώσει το Δικαστήριο για την ανάγκη ορισμού επιτρόπου, τα προσωπικά τους στοιχεία θα συμπληρώνονταν βάσει των δηλώσεών τους και τέλος ο Εισαγγελέας Ανηλίκων έπρεπε να λάβει γνώση της περίπτωσης²³.

- όπως καταγράφεται και από τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, η πλειονότητα των ανηλίκων είναι άνω των 16 ετών και προτεραιότητά τους αποτελεί η εξεύρεση εργασίας και όχι η ένταξη στην εκπαίδευση.

- μεγάλος αριθμός ανηλίκων είναι αναλφάβητοι ή έχουν φοιτήσει ελάχιστα σε σχολείο (1-2 έτη) με αποτέλεσμα να υπάρχει αδυναμία / δυσκολία ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα.

- πολλοί ανήλικοι που εντάσσονται στην εκπαίδευση, εγκαταλείπουν στην συνέχεια, καθώς τα διαπολιτισμικά σχολεία είναι ελάχιστα. Η πλειοψηφία των διαπολιτισμικών σχολείων λειτουργούν στην περιοχή της Αττικής και της Θεσσαλονίκης. Συνολικά λειτουργούν 13 Δημοτικά (3 στην Αθήνα και 9 στην Θεσσαλονίκη), 8 Γυμνάσια (εκ των οποίων τα 5 σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη) και 4 Λύκεια (τα 3 σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Παράλληλα στην πλειοψηφία των σχολείων δεν λειτουργούν οι τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα.

Συνήθως οι ανήλικοι παρακολουθούν μαθήματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας είτε στους χώρους φιλοξενίας είτε σε άλλα κέντρα (χαρακτηριστικά παραδείγματα το Πολυδύναμο Κέντρο Προσφύγων του ΕΕΣ στην Αθήνα, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, η ΑΡΣΙΣ, αλλά και ο ξενώνας φιλοξενίας στα Ανώγεια της Κρήτης) και στην συνέχεια γίνεται η διαδικασία ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα, για όσα παιδιά τελικά θα συνεχίσουν στο σχολείο.

Ενότητα 3.6: Πρόσβαση σε υποστήριξη για εύρεση εργασίας

E31: Παρακαλούμε περιγράψτε την πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην εργασία στη χώρα σας.

	Παρακαλούμε αναφέρατε (Ν/Ο) εάν τα μέτρα που καταγράφονται για τη στήριξη της πρόσβασης στην εργασία είναι διαθέσιμα στους ασυνόδευτους ανηλίκους σε καθεμία από τις κάτωθι κατηγορίες:		
Πρόσβαση σε υποστήριξη για εύρεση εργασίας	Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο ή στους οποίους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία	Ασυνόδευτοι ανήλικοι μη αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή είναι παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανήλικου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για να προσδιοριστεί η ηλικία του ανήλικου.
Ποιο είναι το κατώτερο όριο ηλικίας κατά το οποίο οι ασυνόδευτοι ανήλικοι μπορούν να εργαστούν στο κράτος μέλος σας;	Ανήλικοι για το νόμο είναι όσοι δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους. Όσοι, όμως, δεν έχουν συμπληρώσει καν το 15ο έτος απαγορεύεται να απασχοληθούν σε	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν για τους αιτούντες άσυλο/πρόσφυγες (εφόσον οι ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν χαρακτηριστεί ως θύματα εμπορίας ανθρώπων).	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

²³ Βλ. γνωμοδότηση αρ. 71/2010

<https://docs.google.com/open?id=0BzLLCPJMrNIEYjMzYTQ5ZWUtMzk5YS00NjgwLWFjNDYtYjBjZTRmNTA2ZGRl>

	οποιαδήποτε εργασία, με εξαίρεση τη συμμετοχή σε θεατρικές παραστάσεις, επιδείξεις μόδας, κινηματογραφικές λήψεις κλπ. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο εργοδότης ζητά την αντίστοιχη άδεια από την Επιθεώρηση Εργασίας (η οποία δεν ισχύει ποτέ για διάστημα μεγαλύτερο των 3 μηνών) και φροντίζει να μη θίγεται η υγεία και η ηθική του ανηλίκου. Για άλλες παρεμφερείς εργασίες, οι ανήλικοι κάτω των 15 ετών απασχολούνται με άδεια του Υπουργού Εργασίας. Η απασχόληση των ανηλίκων σε εργασίες επικίνδυνες, βαριές, ανθυγιεινές ή σε κάθε εργασία που μπορεί να βλάψει την ψυχική τους υγεία και την πνευματική τους ανάπτυξη απαγορεύεται ρητά. Επίσης, ανήλικοι που πηγαίνουν ακόμα σε γυμνάσιο, λύκειο ή τεχνικό επαγγελματικό λύκειο ή είναι κάτω των 16 ετών δεν πρέπει να εργάζονται πάνω από 6 ώρες την ημέρα και συνολικά 30 ώρες την εβδομάδα. Η αμοιβή τους είναι αντίστοιχη με αυτή του ανειδίκευτου εργάτη και ανάλογη με τις ώρες που δουλεύουν. Τέλος, όσοι ανήλικοι έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος εφοδιάζονται υποχρεωτικά με βιβλιάριο εργασίας ανηλίκου, που δίνεται από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας. (π.δ. 62/1998)		
Η πρόσβαση στην απασχόληση εξαρτάται από	Σ' ότι αφορά τους αιτούντες άσυλο, ισχύουν	Για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

την απόκτηση νόμιμου καθεστώτος (διαμονή), άδεια εργασίας κλπ.;	όσα αναφέρονται στο αρθ. 10 π.δ. 220/2007. Ειδικότερα: Οι αιτούντες μπορούν να έχουν άμεσα πρόσβαση στην αγορά εργασίας εφόσον συντρέχει η προϋπόθεση της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 4 του π.δ.189/1998 (ΦΕΚ Α' - 140). Στους αιτούντες που επιθυμούν να εργασθούν χορηγείται προσωρινή άδεια εργασίας σύμφωνα με όσα προβλέπονται στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 4 του π.δ.189/1998. Σε περίπτωση έναρξης εργασίας ενώ διαμένουν σε Κέντρα Φιλοξενίας, οι αιτούντες οφείλουν να ανακοινώσουν το γεγονός αυτό στον Διευθυντή του Κέντρου. Η δυνατότητα πρόσβασης στην αγορά εργασίας δεν ανακαλείται κατά τη διάρκεια της εξέτασης τυχόν προσφυγής του αιτούντος και έως ότου επιδοθεί απορριπτική επ' αυτής απόφαση. Αφού ο ασυνόδευτος ανήλικος αποκτήσει καθεστώς διεθνούς προστασίας (προσφυγικό/επικουρική προστασία) ισχύουν όσα αναφέρονται στο αρθ. 27 π.δ. 141/2013: Επιτρέπεται στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας να ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 189/1998 (Α' 140). Για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας εφαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις σχετικά με την αμοιβή, την πρόσβαση στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, όσον αφορά τη μισθωτή ή ανεξάρτητη δραστηριότητα, καθώς και τους όρους εργασίας.	απαιτείται σε κάθε περίπτωση άδεια διαμονής. Ειδικότερα: - οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που έχουν χαρακτηριστεί ως θύματα εμπορίας ανθρώπων και στους οποίους έχει δοθεί η σχετική άδεια διαμονής (κατά το αρθ. 49 Σχεδίου Νόμου Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης) έχουν δικαίωμα στην εργασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρθ. 6 π.δ. 233/2003	
Υπό ποιες προϋποθέσεις λαμβάνει ένας ασυνόδευτος	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση.

ανήλικος άδεια εργασίας στο κράτος μέλος σας, εφόσον συμπληρωθεί το κατώτατο όριο ηλικίας;			
Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας περιορίζεται σε έναν ανώτατο αριθμό ημερών ανά έτος;			
Μπορούν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να αναλάβουν εργασία επί πληρωμή/οικιακές εργασίες για χαρτζιλίκι από τις εγκαταστάσεις στέγασης στις οποίες διαβιούν;			
Τι άλλες μορφές υποστήριξης είναι διαθέσιμες στους ασυνόδευτους ανήλικους, όταν αυτοί φτάσουν σε εργασιακή ηλικία, εάν δεν μπορούν να βρουν δουλειά;		Αρθ. 6 π.δ. 233/2003: «1. Τα θύματα που δεν υπερβαίνουν το 23^ο έτος της ηλικίας τους και έχουν τα απαραίτητα τυπικά προσόντα εγγραφής στην Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και στα εκπαιδευτικά προγράμματα του ΟΑΕΔ Α' και Β' κύκλου, εγγράφονται καθ' υπέρβαση του προβλεπόμενου αριθμού εισακτέων και εκτός των τηρουμένων διαδικασιών. 2. Η «Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.» (αρθ. 9 του ν. 2956/2001, ΦΕΚ Α' 258) μεριμνά για τη δημιουργία ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης σύμφωνα με τις διαπιστούμενες ανάγκες, για τα θύματα που έχουν συμπληρώσει το 15^ο έτος της ηλικίας τους.	

E32. Ποιοι οργανισμοί (κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί) είναι υπεύθυνοι για την παροχή στήριξης για πρόσβαση στην εργασία για τους ασυνόδευτους ανήλικους (εάν διαφέρουν από τα παραπάνω);

Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.

E33. Ποια είναι η συνολική αξιολόγηση του επιπέδου της στήριξης για πρόσβαση στην εργασία που παρέχει το κράτος μέλος σας στους ασυνόδευτους ανήλικους (π.χ. όπως αναφέρεται σε υπάρχουσες εκθέσεις αξιολόγησης/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από αρμόδιες αρχές, παρακαλούμε δώστε αναφορές); Παρακαλούμε να παράσχετε παραπομπές σ' αυτές τις πηγές πληροφοριών.

Προβλέπετε κάποια εξέλιξη στην εθνική νομοθεσία και/ή στην πρακτική υπό το φως της Οδηγίας σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιτύπωση) (2013/33/ΕΕ);

Καταβάλλονται προσπάθειες για την επαγγελματική κατάρτιση και την ένταξη των ανηλίκων στην αγορά εργασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί η αυτόνομη διαβίωσή τους, ωστόσο αυτό δεν είναι πάντα εφικτό γιατί οι φιλοξενούμενοι δεν διαθέτουν άδεια εργασίας και ασφάλιση. Ως προς αυτό, απαιτείται αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου για τις άδειες εργασίας των αιτούντων άσυλο ασυνόδευτων ανηλίκων (το π.δ. 141/2013 είναι σημαντική συνεισφορά, γιατί περιέχει διατάξεις για την κοινωνική ένταξη των προσφύγων και δικαιούχων επικουρικής προστασίας, αλλά πρέπει να ακολουθηθεί από πιο συγκεκριμένα μέτρα), με στόχο τη συμβολή στην οικονομική τους αυτάρκεια και τη διευκόλυνση της μετάβασης στην ενήλικη ζωή. Ακόμη μεγαλύτερη ενίσχυση χρειάζεται το νομικό πλαίσιο για την εργασία των μη αιτούντων άσυλο ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς η έλλειψη σαφών νομοθετικών ρυθμίσεων (ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης κάνει μικρή αναφορά στο ζήτημα των ασυνόδευτων ανηλίκων εν γένει) ευνοεί τη μαύρη εργασία και την εκμετάλλευση των ανηλίκων.

Ενότητα 3.7: Άλλα μέτρα ενσωμάτωσης

E34. Το κράτος μέλος σας έχει άλλα μέτρα ενσωμάτωσης σε ισχύ για τη στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων; Εάν ναι, παρακαλούμε να παράσχετε περισσότερες πληροφορίες κατωτέρω.

-

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

Ενότητα 3.8: Ανάκληση της στήριξης υποδοχής και ενσωμάτωσης

E35. Υπό ποιες περιστάσεις μπορούν να ανακληθούν οι παραπάνω παροχές στήριξης υποδοχής και ενσωμάτωσης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους;

Περιστάσεις για ανάκληση της στήριξης υποδοχής/ενσωμάτωσης			
Μορφή στήριξης (παρακαλούμε καταγράψτε)	Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο ή στους οποίους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία	Ασυνόδευτοι ανήλικοι μη αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή είναι παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανήλικου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για να προσδιοριστεί η ηλικία του ανήλικου.
-	-	-	-

E36. Υπάρχουν μηχανισμοί καταγγελίας διαθέσιμοι στους ασυνόδευτους ανηλίκους σε περίπτωση ανάκλησης της στήριξης υποδοχής και ενσωμάτωσης; Εάν ναι, παρακαλούμε συγκεκριμενοποιήστε κατωτέρω.

-

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

Ενότητα 3.9 Προσδιορισθείσες προκλήσεις και καλές πρακτικές

E37. Παρακαλούμε αναφέρατε προκλήσεις που σχετίζονται με την υποδοχή, την φροντίδα και την ενσωμάτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων στο κράτος μέλος σας (βάσει υπάρχοντων μελετών/αξιολογήσεων ή πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές) και πώς μπορούν αυτές να ξεπεραστούν.

Παρατηρούνται σημαντικές ελλείψεις στον τομέα της στέγασης των ασυνόδευτων ανηλίκων και απαιτείται αύξηση των ανοιχτών δομών φιλοξενίας τους. Τα περισσότερα από τα υφιστάμενα κέντρα τα διαχειρίζονται ΜΚΟ που λαμβάνουν σχετική επιχορήγηση από το κράτος. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει πρωτίστως αυτές τις δομές φιλοξενίας, η χρηματοδότηση περικόπτεται, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατος οποιοσδήποτε μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και η υλοποίηση πολιτικών για την ομαλή ενσωμάτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων και την προετοιμασία τους για την ενηλικίωση. Οι ελλείψεις στις ανοιχτές δομές φιλοξενίας επηρεάζει αρνητικά και τη διαδικασία πρώτης υποδοχής, κατά τη διάρκεια της οποίας εντοπίζονται οι ευάλωτες ομάδες και παραπέμπονται οι σχετικές περιπτώσεις. Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Ιούλιος 2013), υπάρχουν 9 κέντρα φιλοξενίας για ασυνόδευτα παιδιά, συνολικής χωρητικότητας 400 θέσεων, ενώ δεν υπάρχει κανένα κέντρο για παιδιά κάτω των 12 ετών.

Περαιτέρω, ο μακρόπνοος σχεδιασμός για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και η ενσωμάτωσή τους στην κοινωνική ζωή της χώρας είναι ένα από τα βασικά ελλείμματα της υφιστάμενης πολιτικής και νομοθεσίας. Η πρόσβαση των ανηλίκων στην επαγγελματική κατάρτιση, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση στην ενήλικη ζωή, και η ενίσχυση της αυτόνομης διαβίωσής τους παραμένουν ζητούμενα.

Σύμφωνα με πληροφορίες από την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη προβλέπεται για το επόμενο έτος η δημιουργία οκτώ δομών φιλοξενίας και για ασυνόδευτους ανηλίκους σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Ενότητα 4: Ασυνόδευτοι ανήλικοι που εξαφανίζονται/εγκαταλείπουν τις εγκαταστάσεις υποδοχής/φροντίδας

E38. Έχουν γίνει αξιολογήσεις ή μελέτες στο κράτος μέλος σας για τον αριθμό/ποσοστό/χώρα καταγωγής των ασυνόδευτων ανηλίκων που εξαφανίζονται ή εγκαταλείπουν τις εγκαταστάσεις επιτροπείας/υποδοχής/φροντίδας; Παρακαλούμε να παράσχετε λεπτομέρειες και παραπομπές κατωτέρω.

Δεν έχουν γίνει συγκεκριμένες μελέτες. Η εξαφάνιση ασυνόδευτου ανηλίκου συνήθως καταγράφεται ως εξαφάνιση ανηλίκου γενικά, ενώ το Χαμόγελο του Παιδιού μόλις πρόσφατα άρχισε να καταγράφει την εξαφάνιση ασυνόδευτων ανηλίκων σε ξεχωριστή κατηγορία. Ομοίως, η Ελληνική Αστυνομία δεν διαθέτει τέτοια στοιχεία.

E39. Ποιοι είναι οι πιθανοί λόγοι για την εξαφάνιση των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένης και της εγκατάλειψης των εγκαταστάσεων επιτροπείας/υποδοχής/φροντίδας (όπως καταγράφονται σε υπάρχουσες αξιολογήσεις/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές);

Οι περισσότεροι ασυνόδευτοι ανήλικοι εκλαμβάνουν την Ελλάδα ως χώρα διέλευσης για χώρες της Βόρειας Ευρώπης.

E40. Ποιο είναι το κοινωνικο-δημογραφικό προφίλ των ασυνόδευτων ανηλίκων που εξαφανίζονται/εγκαταλείπουν τις εγκαταστάσεις υποδοχής/φροντίδας (π.χ. αιτούντες άσυλο ή μη αιτούντες άσυλο, υπηκοότητα, τους έχει οριστεί επίτροπος ή όχι κλπ.);

-

E41. Πότε είναι πιο πιθανό να εξαφανιστούν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι από τις εγκαταστάσεις επιτροπείας/υποδοχής/φροντίδας (π.χ. εντός των πρώτων ημερών από την άφιξη, κατά τα Σαββατοκύριακα, πριν/μετά τις διαδικασίες προσδιορισμού της ηλικίας); Παρακαλούμε να παράσχετε στοιχεία όπως καταγράφονται σε υπάρχουσες αξιολογήσεις/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΚΚΑ για το 2013 ο μέσος όρος διαμονής των ανηλίκων στις ανοιχτές δομές φιλοξενίας είναι 60 ημέρες, γεγονός που οφείλεται κυρίως στις «άτυπες φυγές» των ανηλίκων στην προσπάθειά τους να εγκαταλείψουν την Ελλάδα²⁴.

E42. Παρακαλούμε να παράσχετε κάθε άλλο στοιχείο που είναι διαθέσιμο για τον αντίκτυπο των εγκαταστάσεων επιτροπείας/υποδοχής/φροντίδας στην αναλογία των εξαφανισμένων ασυνόδευτων ανηλίκων ή αυτών που εγκαταλείπουν.

-

E43. Τι μέτρα έχει αναπτύξει το κράτος μέλος σας α) για την πρόληψη ή β) για την αντίδραση στις εξαφανίσεις ασυνόδευτων ανηλίκων (π.χ. ύπαρξη και χρήση υπηρεσιών υποστήριξης, εθνικές γραμμές επικοινωνίας για τα εξαφανισμένα παιδιά, ειδοποιήσεις για εξαφανισμένα άτομα στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, δίκτυα ΜΚΟ όπως το Missing Children Europe και οι οργανώσεις μέλη τους, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και φωτογραφιών από τους ασυνόδευτους ανήλικους ως βοήθεια για τον εντοπισμό τους κλπ.); Υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν πόσο αποτελεσματικά έχουν υπάρξει αυτά τα μέτρα στην πράξη (π.χ. που να καταγράφονται σε υπάρχουσες αξιολογήσεις/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές);

Δεν υπάρχουν σχετικά μέτρα ειδικά για τα εξαφανισμένα παιδιά, ωστόσο λειτουργεί το AMBER ALERT HELLAS που είναι το Εθνικό Συντονιστικό Πρόγραμμα έγκαιρης και έγκυρης ειδοποίησης των πολιτών σε περιστατικά εξαφάνισης/απαγωγής ανηλίκων το οποίο ενεργοποιείται από τη ΜΚΟ «Το Χαμόγελο Του Παιδιού» με την έγκριση της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η βασική ιδέα του Προγράμματος Amber Alert, το οποίο παρουσιάστηκε επίσημα στη χώρα μας στις 25 Μαΐου 2007, συνίσταται στην άμεση, έγκυρη και λεπτομερή ενημέρωση των πολιτών σχετικά με περιστατικό εξαφάνισης ανηλίκου μόλις λίγα λεπτά μετά την ειδοποίηση των Αρχών ή του Οργανισμού (Ευρωπαϊκή Γραμμή Για Τα Εξαφανισμένα Παιδιά 116000) σχετικά με αυτό.

E44. Ποιες είναι οι διαδικασίες και πρακτικές στο κράτος μέλος σας για α) την αναφορά και β) την αντιμετώπιση εξαφανίσεων ασυνόδευτων ανηλίκων (π.χ. πρωτόκολλα μεταξύ αρχών, τυποποιημένη διαδικασία για την αντιμετώπιση των εξαφανίσεων κλπ.);

Το «Εθνικό Κέντρο για τα Εξαφανισμένα και υπό Εκμετάλλευση Παιδιά» παρέχει στο κοινό τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- 24ωρη ευρωπαϊκή Γραμμή για Εξαφανισμένα Παιδιά : 116000
- Ψυχολογική Υποστήριξη σε γονείς (δεν συντρέχει στην περίπτωση των ασυνόδευτων)
- Βοήθεια και Διαβούλευση με αστυνομικές αρχές και άλλους φορείς σχετικούς με διερεύνηση περιστατικών εξαφάνισης παιδιών.
- Σε περιπτώσεις που η Ελληνική Αστυνομία έχει εύλογους και πιθανούς λόγους να πιστεύει ότι το παιδί βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο, ενεργοποιείται το AMBER Alert Hellas – το δημόσιο σύστημα μετάδοσης έκτακτης ανάγκης.
- Επικοινωνία με τα (ΜΜΕ) Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (τηλεοπτικά κανάλια, ραδιοφωνικούς σταθμούς) με σκοπό την ενημέρωση του κοινού για το περιστατικό εξαφάνισης, την προβολή στοιχείων του, καθώς και την προβολή του 100 και του 116000 για όποιον έχει στην κατοχή του περισσότερα στοιχεία.
- Δημοσιοποίηση φωτογραφίας και στοιχείων του περιστατικού στην ιστοσελίδα του Χαμόγελου του Παιδιού

²⁴ Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα http://www.ekka.org.gr/portal_docs/forceaccount/picture/21_1065.pdf

(www.hamogelo.gr) καθώς και στην ιστοσελίδα του GMCN (www.missingkids.com).

- Δημιουργία και διανομή αφισών σε όλες τις προσβάσιμες περιοχές.
- Δημιουργία εντύπων (αφισέτες) με φωτογραφία, τα οποία διανέμονται μέσω του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης Προστασίας του Πολίτη σε όλα τα αστυνομικά οχήματα της Ελλάδας.
- Συντονισμός όλων των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων και επιχειρήσεων.
- Ψυχολογική και Συμβουλευτική υποστήριξη των παιδιών μετά την εύρεσή τους.
- Υπεράσπιση και Προάσπιση, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, των δικαιωμάτων του παιδιού.

E45. Πώς οργανώνεται η καταχώριση των εξαφανίσεων των ασυνόδευτων ανηλίκων στο κράτος μέλος σας (π.χ. ανά παιδί, ανά περιστατικό κλπ.);

-

E46. Παρακαλούμε αναφέρατε προκλήσεις που σχετίζονται με τους ασυνόδευτους ανηλίκους που εξαφανίζονται ή εγκαταλείπουν τις εγκαταστάσεις επιτροπείας/υποδοχής/φροντίδας στο κράτος μέλος σας (βάσει υπάρχουσών αξιολογήσεων/μελετών/άλλων πηγών ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές) και πώς αυτές μπορούν να ξεπεραστούν.

-

E47. Παρακαλούμε να παράσχετε παραδείγματα αποδεδειγμένων (π.χ. μέσω εκθέσεων αξιολόγησης/μελετών) καλών πρακτικών σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους που εξαφανίζονται ή εγκαταλείπουν τις εγκαταστάσεις επιτροπείας/υποδοχής/φροντίδας στο κράτος μέλος σας. Παρακαλούμε συγκεκριμενοποιείστε την πηγή (Please specify the source (όπως καταγράφονται σε υπάρχουσες αξιολογήσεις/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές).

-

Ενότητα 5: Ρυθμίσεις στα κράτη μέλη για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που γίνονται 18 ετών

Αυτή η ενότητα εξετάζει τις ρυθμίσεις για πρώην ασυνόδευτους ανηλίκους, τόσο αυτούς που ζητούν άσυλο και αυτούς που δεν ζητούν, από τη στιγμή που θα φτάσουν στην ηλικία των 18 ετών.

E48. Παρακαλούμε περιγράψτε την κατάσταση στο κράτος μέλος σας για πρώην ασυνόδευτους ανηλίκους που φτάνουν στην ηλικία των 18 ετών:

	Παρακαλούμε περιγράψτε την κατάσταση στο κράτος μέλος σας για πρώην ασυνόδευτους ανηλίκους που φτάνουν στην ηλικία των 18 ετών	
Ρυθμίσεις για πρώην ασυνόδευτους ανηλίκους	Ασυνόδευτοι ανήλικοι που ζητούν άσυλο ή που τους έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία	Ασυνόδευτοι ανήλικοι που δεν ζητούν άσυλο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εισήλθαν παράτυπα και/ή των παιδιών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων
Ποιές διατάξεις για άδεια διαμονής είναι σε ισχύ για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που γίνονται 18 ετών στο κράτος μέλος σας; Ποιες είναι οι	-	-

συνέπειες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρώην ασυνόδευτων ανηλίκων σύμφωνα μ' αυτές τις διατάξεις διαμονής;		
Υπάρχουν εξαιρέσεις στις διατάξεις διαμονής που είναι σε ισχύ για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που γίνονται 18 ετών; Εάν όχι, ποιες είναι οι επιπτώσεις αυτών των διατάξεων για τις ρυθμίσεις υποδοχής και τα μέτρα ενσωμάτωσης που έχουν στηρίξει τους ασυνόδευτους ανηλίκους μέχρι αυτό το στάδιο;	-	-
Ποιά μέτρα είναι σε ισχύ για τον ασυνόδευτο ανήλικο πριν τη μετάβαση (π.χ. στήριξη ενσωμάτωσης, στήριξη επιστροφής);	-	-
Ποιά μέτρα είναι σε ισχύ για να στηρίξουν τον πρώην ασυνόδευτο ανήλικο μετά τη μετάβαση (π.χ. επίσημη παρακολούθηση ή υπηρεσίες μετα-φροντίδας, πολιτική ανοικτών θυρών στα κέντρα διαμονής, προσωπικός σύμβουλος, σχέδιο πορείας κλπ.);	Αν και δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις για τη δυνατότητα των παιδιών να διαμείνουν στις εγκαταστάσεις στέγασης όταν ενηλικιωθούν, ωστόσο στην πράξη κάποιοι ανήλικοι εξακολουθούν και φιλοξενούνται σε ad hoc βάση, ακόμη κι όταν γίνουν 18 ετών. Βασικοί λόγοι γι' αυτό είναι ότι δεν υπάρχουν ειδικές εγκαταστάσεις στέγασης για νέους ενήλικες, ενώ και η διαδικασία ένταξης πραγματοποιείται με αρκετά αργούς ρυθμούς και πλείστα προβλήματα. Κατά συνέπεια, θα ήταν απάνθρωπο να εκδιωχθεί κάποιος από το εκάστοτε κέντρο υποδοχής για ασυνόδευτους ανηλίκους, μόνο και μόνο γιατί έγινε 18, όταν δεν έχει ενταχθεί ακόμη στην ελληνική κοινωνία, δεν έχει αναπτύξει κοινωνικά δίκτυα υποστήριξης και δεν μπορεί να ζήσει ανεξάρτητος/η.	-
Ποιες είναι οι επιπτώσεις της αλλαγής στο καθεστώς διαμονής για την πρόσβαση στην εκπαίδευση και/ή την κατάρτιση του πρώην ασυνόδευτου ανηλίκου;	-	-
Ποιες είναι οι επιπτώσεις της αλλαγής στο καθεστώς διαμονής		

για την πρόσβαση του πρώην ασυνόδευτου ανήλικου σε εργασία;		
---	--	--

E49. Παρακαλούμε περιγράψατε τους μηχανισμούς εποπτείας που είναι σε ισχύ για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική μετάβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ανηλικότητα στην ηλικία των 18, συμπεριλαμβανομένων του είδους των μέτρων που λαμβάνονται και τη διάρκεια της περιόδου εποπτείας, όπου η κατάσταση στο κράτος μέλος έχει αλλάξει από το 2009, ή όπου το κράτος μέλος δεν έλαβε μέρος στη Μελέτη του 2009.

Δεν εντοπίσαμε επίσημους μηχανισμούς εποπτείας για την αποτελεσματική μετάβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ανηλικότητα στην ηλικία των 18 ετών. Από την εμπειρία του Ξενώνα που λειτουργεί στα Ανώγεια (Κρήτη) οι σχετικές πρωτοβουλίες για τις σπουδές ή την εύρεση εργασίας γίνονται άτυπα μέσα από τις ίδιες δομές φιλοξενίας και τις τοπικές αρχές που διευκολύνουν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλιστα, έχουν ακολουθήσει διαδικασίες πολιτογράφησης (Κρήτη).

E50. Παρακαλούμε αναφέρατε τυχόν προκλήσεις που σχετίζονται με τη μετάβαση στην ηλικία των 18 που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδετοι ανήλικοι στο κράτος μέλος σας (βάσει υπάρχουσών μελετών/αξιολογήσεων ή πληροφοριών που λαμβάνονται από αρμόδιες αρχές) και πώς αυτές μπορούν να ξεπεραστούν.

Δεδομένης της απουσίας συγκεκριμένων μέτρων μετάβασης, οι προκλήσεις είναι πολλές και ποικίλες και σχετίζονται κυρίως με την αυτόνομη διαβίωση των ασυνόδευτων ανηλίκων – ενηλίκων πλέον – την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής τους, τη στέγασή τους, την επαγγελματική τους κατάρτιση και την εξασφάλιση πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

E51. Παρακαλούμε να παράσχετε παραδείγματα αποδεδειγμένων (π.χ. μέσω εκθέσεων αξιολόγησης/μελετών) καλών πρακτικών σχετικά με τη μετάβαση στην ηλικία των 18 για τους ασυνόδετους ανήλικους στο κράτος μέλος σας. Παρακαλούμε συγκεκριμενοποιείτε την πηγή (π.χ. αναφορά σε υπάρχουσες αξιολογήσεις/μελέτες/άλλες πηγές ή βάσει δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές).

Δυστυχώς η εμπειρία από τους Ξενώνες φιλοξενίας δεν έχει καταγραφεί σε σχετικές εκθέσεις ή μελέτες.

Ενότητα 6: Πρακτικές επιστροφών, συμπεριλαμβανομένης της επανένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων

Αυτή η ενότητα της Συνθετικής Έκθεσης θα παράσχει μια επισκόπηση των πολιτικών επιστροφής του κράτους μέλους αναφορικά με τους ασυνόδετους ανήλικους. Ζητείται από τα κράτη μέλη να παράσχουν πληροφορίες για τις διαδικασίες που εφαρμόζονται όταν ο ασυνόδετος ανήλικος ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικος κι όταν διαπιστωθεί ή απορριφθεί η ανηλικότητα.

E52. Μπορεί ένας ασυνόδετος ανήλικος να επιστραφεί (οικειοθελώς ή αναγκαστικά) στη χώρα καταγωγής, εάν δεν πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην Ενότητα 2;

Κατηγορίες ασυνόδευτων ανηλίκων που μπορούν να επιστραφούν στη χώρα καταγωγής	Παρακαλούμε να παράσχετε περισσότερες πληροφορίες για τις περιστάσεις υπό τις οποίες οι ασυνόδετοι ανήλικοι μπορούν να επιστραφούν οικειοθελώς στη χώρα καταγωγής α) στην εθνική νομοθεσία/πολιτική και β) στην πράξη, με ιδιαίτερη έμφαση στις εξελίξεις μετά το 2009.	Παρακαλούμε να παράσχετε περισσότερες πληροφορίες για τις περιστάσεις υπό τις οποίες οι ασυνόδετοι ανήλικοι μπορούν να αναγκαστούν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής/χώρα Δουβλίνου/χώρα διέλευσης α) στην εθνική νομοθεσία/πολιτική και β) στην πράξη, με ιδιαίτερη	Παρακαλούμε αναφέρατε εάν η διαδικασία διαφέρει γι' αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανήλικου είναι υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η
---	---	--	---

		έμφαση στις εξελίξεις μετά το 2009.	διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί για να προσδιοριστεί η ηλικία του ανήλικου.
Μη αιτών άσυλο ασυνόδευτος ανήλικος που φτάνει σε χερσαίο/θαλάσσιο σύνορο ή αεροδρόμιο	Πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφασης επιστροφής ασυνόδευτου ανήλικου, και αφού ληφθούν υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντά του, παρέχεται συνδρομή από κατάλληλους φορείς, άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή, οι οποίοι μνημονεύονται στις διατάξεις του άρθρου 19 του π.δ.220/2007 (ΦΕΚ 251 Α') και οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Πριν απομακρυνθεί ασυνόδευτος ανήλικος από τη Χώρα, οι αρμόδιες αρχές εξακριβώνουν ότι αυτός θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του, σε ορισθέντα κηδεμόνα ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής.(άρθρο 25 παρ. 2 Ν. 3907/2011)	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Μη αιτών άσυλο ασυνόδευτος ανήλικος που συλλαμβάνεται στην επικράτεια του κράτους μέλους	Ομοίως	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Αιτών άσυλο ασυνόδευτος ανήλικος που φτάνει σε χερσαίο/θαλάσσιο σύνορο ή αεροδρόμιο	Οι αιτούντες επιτρέπεται να παραμένουν στη χώρα μέχρι την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας εξέτασης της αίτησης και δεν απομακρύνονται με οποιοδήποτε τρόπο (άρθρο 5 του ΠΔ 113/2013 και άρθρο 5 του ΠΔ 114/2010).	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Αιτών άσυλο ασυνόδευτος ανήλικος που συλλαμβάνεται στην επικράτεια του κράτους μέλους	Ομοίως	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση

Αιτών άσυλο ασυνόδευτος ανήλικος που φτάνει σε εσωτερική αρχή (π.χ. αστυνομία, υπηρεσία προστασίας παιδιών κλπ..)	Ομοίως	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση
Άλλο (παρακαλούμε αναφέρατε)	Σύμφωνα με το αρθ. 21 Ν. 3907/2011: «Σε περίπτωση απόρριψης αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής, καθώς και σε περίπτωση ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής, η αρμόδια αρχή εκδίδει απόφαση επιστροφής του υπηκόου τρίτης χώρας». Για τους ανηλίκους ισχύουν ιδιαίτερος όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.	-	Δεν υπάρχει διαφοροποίηση

E53a. Είναι δυνατόν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να κρατηθούν, αναμένοντας την επιστροφή τους;

Ναι

E53β. Εάν ναι, παρακαλούμε να παράσχετε περισσότερες πληροφορίες για τις περιστάσεις υπό τις οποίες οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δύνανται να κρατηθούν εν αναμονή της επιστροφής τους και τη νομική βάση γι' αυτή την πράξη.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας, εφόσον δεν εντοπιστεί η οικογένεια του ασυνόδευτου ανήλικου, ενημερώνεται η Interpol για την αναζήτησή τους στη χώρα τους. Μετά από αυτή τη διαδικασία, εκδίδονται σε βάρος τους αποφάσεις απέλασης ή επιστροφής με κράτηση. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους και όχι μαζί με άλλους ενηλίκους²⁵. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 32 (κράτηση ανηλίκων και οικογενειών) του ν. 3907/2011: 1. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και οι οικογένειες με ανήλικους κρατούνται, ως έσχατη λύση, μόνο εφόσον δεν μπορούν να εφαρμοσθούν για τον ίδιο σκοπό άλλα επαρκή αλλά λιγότερο επαχθή μέτρα και για το ελάχιστο απαιτούμενο χρονικό διάστημα. 2. Στις οικογένειες που κρατούνται σε αναμονή της απομάκρυνσής τους παρέχεται χωριστό κατάλυμα, με το οποίο εξασφαλίζεται επαρκής ιδιωτική ζωή. 3. Οι υπό κράτηση ανήλικοι έχουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, όπως δραστηριότητες παιγνιδιού και ψυχαγωγικές δραστηριότητες που αρμόζουν στην ηλικία τους και, ανάλογα με τη διάρκεια της παραμονής τους, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, σύμφωνα με το άρθρο 72 του ν. 3386/ 2005. 4. Στους ασυνόδευτους ανήλικους παρέχεται κατά το δυνατόν κατάλυμα σε ιδρύματα, τα οποία διαθέτουν προσωπικό και εγκαταστάσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες προσώπων της ηλικίας τους. 5. Τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού λαμβάνονται πρωτίστως υπόψη κατά την κράτηση ανηλίκων σε αναμονή απομάκρυνσης. Σύμφωνα δε με τα αρθ. 13 παρ. 6 εδάφ. α, β και γ του Π.Δ. 114/2010 και 12 παρ. 8 α, β και γ του Π.Δ. 113/2013 σ' ότι αφορά την κράτηση αιτούντων άσυλο, προβλέπεται ότι οι αρμόδιες αρχές αποφεύγουν την κράτηση των ανηλίκων, ενώ ανήλικοι που έχουν χωριστεί από τις οικογένειες τους και ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται μόνο για τον απαραίτητο χρόνο έως την ασφαλή παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας ανηλίκων και αποφεύγουν την κράτηση εγκύωνσε προχωρημένη εγκυμοσύνη ή λεχώνων

²⁵ Βλ. το υπ' αριθμ. πρωτ. 7017/4/15666/6.1.2013 έγγραφο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη απαντητικό σε ερώτηση Βουλευτών Μ. Ρεπούση και Γ. Πανούση.

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

Έχει παρατηρηθεί στην πράξη η κράτηση ασυνόδευτων ανήλικων στους ίδιους χώρους με ενήλικες επειδή έχουν καταγραφεί από τις αρχές ως ενήλικοι. Ο Συνήγορος του Πολίτη κατά τη διάρκεια επισκέψεων που πραγματοποίησε το τελευταίο τρίμηνο του 2012 σε χώρους κράτησης αλλοδαπών διαπίστωσε την άρνηση της Ελληνικής Αστυνομίας να διαχωρίσει τους δια γυμνού οφθαλμού ανήλικους (βλ. αυτοψία Κορίνθου), με προφορική αιτιολόγηση την ασάφεια των επιστημονικών μεθόδων προσδιορισμού της ηλικίας²⁶ αυτούς που δεν έχουν χαρτί²⁷.

E54. Υπάρχουν εναλλακτικές στην κράτηση στο κράτος μέλος για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που είναι εν αναμονή επιστροφής; Εάν ναι, παρακαλούμε να παράσχετε περισσότερες πληροφορίες σχετικά.

Βλ. σχετική Έκθεση EMN για την κράτηση και τις εναλλακτικές μορφές 2014

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

E55a. Το κράτος μέλος παρέχει συνδρομή επανένταξης στους ασυνόδευτους ανηλίκους που επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους σύμφωνα με τις διαδικασίες επιστροφής; Παρακαλούμε να λάβετε υπόψη τόσο την οικειοθελή όσο και την αναγκαστική επιστροφή στην απάντησή σας.

Ναι

E55β. Εάν ναι, παρακαλούμε να περιγράψετε τα μέτρα επανένταξης που βρίσκονται σε ισχύ για τη στήριξη ασυνόδευτων ανηλίκων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την επιστροφή τους σύμφωνα με τις διαδικασίες επιστροφής.

Σύμφωνα με το αρθ. 25 (Επιστροφή και απομάκρυνση ασυνόδευτων ανηλίκων) του ν. 3907/2011: 1. Πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφασης επιστροφής ασυνόδευτου ανήλικου, και αφού ληφθούν υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντά του, παρέχεται συνδρομή από κατάλληλους φορείς, άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή, οι οποίοι μνημονεύονται στις διατάξεις του άρθρου 19 του π.δ.220/2007 (ΦΕΚ 251 Α') και οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. 2. Πριν απομακρυνθεί ασυνόδευτος ανήλικος από τη Χώρα, οι αρμόδιες αρχές εξακριβώνουν ότι αυτός θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του, σε ορισθέντα κηδεμόνα ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής.

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

Δεν υπάρχει διαφοροποίηση

E55c. Παρακαλούμε περιγράψετε τους μηχανισμούς εποπτείας που είναι σε ισχύ για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική επανένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων του είδους των μέτρων που αναλαμβάνονται και τη διάρκεια της περιόδου εποπτείας.

-

NB: Παρακαλούμε επισημάνετε εάν η διαδικασία διαφοροποιείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ηλικία του ανηλίκου τίθεται υπό αμφισβήτηση (για παράδειγμα, όταν το παιδί δεν έχει έγγραφα) και η διαδικασία

²⁶ Βλ. σελ. 4 εγγράφου Συνηγόρου του Πολίτη της 29.5.2013 διαθέσιμο εδώ: <http://www.synigoros.gr/?i=human-rights.el.maziki-kratisi-allodapon.118221>

προσδιορισμού της ηλικίας δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη για να καθοριστεί η ηλικία του ανήλικου.

Ενότητα 7: Επισκόπηση του διεθνούς και ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου

Αυτή η ενότητα της Συνθετικής Έκθεσης θα περιγράφει εν συντομία το νομοθετικό πλαίσιο της Ε.Ε. που κατευθύνει την εθνική νομοθεσία σε σχέση με τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Θα παράσχει μια χαρτογράφηση των ουσιαστικών και διαδικαστικών διατάξεων του ευρωπαϊκού κεκτημένου που ρυθμίζει την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων. Η ενότητα θα επισημάνει πώς το ευρωπαϊκό κεκτημένο σχετίζεται με το ευρύτερο διεθνές νομικό πλαίσιο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

Αυτή η ενότητα θα αναπτυχθεί από τον πάροχο υπηρεσιών του ΕΔΜ και δεν χρειάζεται καμία ενέργεια από τα ΕΣΕ του ΕΔΜ.

Ενότητα 8: Συμπεράσματα

Η Συνθετική Έκθεση θα σκιαγραφήσει τα κύρια ευρήματα της Μελέτης και θα παρουσιάσει συμπεράσματα χρήσιμα για τη χάραξη πολιτικής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμπεριλάβουν τυχόν συνολικά συμπεράσματα στο Ενημερωτικό Δελτίο στην αρχή του Κοινού Προτύπου κι όχι να αναπαράγουν τις πληροφορίες σ' αυτή την ενότητα.

Οι δύο μεγαλύτερες τομές στην ελληνική πολιτική ασύλου και μετανάστευσης από το 2009 και μετά ήταν η υιοθέτηση της νέας διαδικασίας ασύλου και του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης. Το εθνικό νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη διαδικασία ασύλου, που αποτελείται κυρίως από τον ν. 3907/2011, τα π.δ. 113/2013 και 141/2013 (μαζί με τα νομοθετήματα π.δ. 220/2007 και π.δ. 114/2010 που αφορά τον δευτεροβάθμιο έλεγχο των αποφάσεων της αστυνομίας κατά το μεταβατικό στάδιο) και έναν αριθμό υπουργικών αποφάσεων και εγκυκλίων, περιέχει ρητές διατάξεις για την προστασία των παιδιών, και δη των ασυνόδευτων ανηλίκων. Το εθνικό πλαίσιο προβλέπει με λεπτομέρεια τη διαδικασία πρώτης υποδοχής, τον διορισμό επιτρόπου, τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας, τη στέγαση, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη των ασυνόδευτων ανηλίκων. Από την άλλη πλευρά, ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης, που κωδικοποιεί τη μεταναστευτική νομοθεσία και αντικαθιστά τον μεταναστευτικό νόμο 3386/2005, περιλαμβάνει διατάξεις για συγκεκριμένες κατηγορίες παιδιών που δεν αιτούνται άσυλο, όπως είναι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και παράνομης διακίνησης μεταναστών. Απαιτείται, ωστόσο, συντονισμένη δράση όλων των φορέων για τη βελτίωση της υποδοχής των ασυνόδευτων ανηλίκων, ειδικά στους τομείς της στέγασης, επιτροπείας, εκπαίδευσης και βοήθειας για τη μετάβαση στην ενήλικη ζωή και την ενσωμάτωση στην ελληνική κοινωνία.

Τα πορίσματα της έκθεσης μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- η μεγάλη πλειοψηφία των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην ελληνική επικράτεια είναι εν δυνάμει αιτούντες άσυλο, ωστόσο δεν υποβάλλουν αίτηση ασύλου. Λόγω της ανεπάρκειας του εθνικού νομοθετικού πλαισίου για την προστασία αυτών των παιδιών, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που ανήκουν σ' αυτή την κατηγορία πέφτουν πολύ συχνά θύματα εκμετάλλευσης από εγκληματικά δίκτυα.
- σε γενικές γραμμές δεν υπάρχει διαφορετική αντιμετώπιση για τους ασυνόδευτους ανηλίκους των οποίων η ηλικία αμφισβητείται και οι σχετικές διαδικασίες δεν έχουν ακόμη πραγματοποιηθεί.
- απαιτείται μεγαλύτερη εκπαίδευση και κατάρτιση των αστυνομικών αρχών και δη των συνοριοφυλάκων σε θέματα προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων.
- απαιτείται βελτίωση του θεσμού της επιτροπείας.
- δεν υπάρχει κατηγορία αδειών διαμονής που να απευθύνεται αποκλειστικά σε ασυνόδευτους ανηλίκους.
- η πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη και την εκπαίδευση διασφαλίζεται σε όλους ανεξαιρέτως τους ασυνόδευτους ανηλίκους, ωστόσο η οικονομική κρίση αφενός και άλλες αντικειμενικές δυσκολίες αφετέρου (π.χ. η ανυπαρξία ενισχυτικής διδασκαλίας) δυσχεραίνουν την αποτελεσματική απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων. Τα ίδια ισχύουν *mutatis mutandis* και για την εργασία των ασυνόδευτων ανηλίκων.
- δεν υπάρχει αναλυτική καταγραφή, συμπεριλαμβανομένων των λόγων, για τους ασυνόδευτους ανηλίκους που εξαφανίζονται ή εγκαταλείπουν τις δομές φιλοξενίας.

- δεν υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην ενήλικη ζωή.
- η κράτηση των ανηλίκων και η απουσία εναλλακτικών μέτρων παραμένει ένα σημαντικό πρόβλημα.
